

На пути к четвертьфиналу

От проекта молодежного - к серьезному бизнесу

Третий год в стране проводится Национальный конкурс молодежных бизнес-проектов «Startup Bolazhak - Менің Арманым». Целью конкурса является поддержка социально значимых бизнес-инициатив молодых предпринимателей, направленных на совершенствование стандартов качества, трансфер передовых идей и технологий в социально-экономическую жизнь страны.

С 16 по 18 марта 2018 в стенах нашего университета прошел региональный областной отборочный этап конкурса. Участников конкурса приветствовали и пожелали им бескомпромиссной и честной борьбы проректор ЗКГУ имени М.Утемисова по научной работе и международным связям О.В.Юров, руководитель областного Центра повышения квалификации и переподготовки педагогических кадров «Орлеу» С.С.Измухамбетова, начальник отдела Представительства Правления при Министерстве образования и науки РК Б.А.Касымова. Главным лейтмотивом этих выступлений стало утверждение: «Только заветная мечта приводит к высоким результатам».

Затем одной из центральных фигур конкурса в течение всех трех дней стала Б.А.Касымова. Бахтыгуль Аманжоловна в интересной и доступной форме провела беседы по направлениям «История успеха менторов», «Обсуждение трендов рынка», проинформировала о дальнейших этапах конкурса, ближайший из которых – четвертьфинал, который пройдет в форме фестиваля в мае этого года в Астане, куда будут отобраны 500 проектов из регионов. Затем опытные бизнес-тренеры, менторы и эксперты отберут 100 лучших проектов для участия в летнем Кубке. Безусловно, через это серьезнейшее сито пройдут лучшие из лучших. В первый же день конкурса участники имели возможность послушать уже ставших успешными бизнесменами в ЗКО менторов нынешнего конкурса. Каждый из них когда-то открывал свой бизнес, идя методом проб и ошибок, сомневался и набирал уверенность. Менторы были предельно лаконичны: постарайтесь очаровать инвесторов, умеете разумно рисковать и предвидеть ситуацию на рынке, учитесь каждый день, учитесь убеждать и защищать свои проекты, как можно без лишнего слов, сумейте воспользоваться преимуществами налогообложения в Казахстане.

С утра 18 марта состоялось оглашение списков проектов. В «Питчинг проект Отбор проектов менторами» пробились разработчики 26 проектов. Ребятам предоставлялось лишь 3 минуты для представления своих проектов. Поднятия

менторами зеленого флага означало выход претендента в четвертьфинал, поднятие лишь красных флажков говорило о том, что претендент выбывает из конкурса уже на этом этапе конкурса. Проект студента естественно-географического факультета ЗКГУ Данабека Магзомова по созданию приспособления для профилактики сколиоза у учащихся средних школ заинтересовал менторов, они интересовались, какая ему необходима поддержка в продвижении проекта, подготовке бизнес – плана. Автор прошел в четвертьфинал. Поддержку также нашел проект студента-химика нашего вуза Айнар Валиевой «Не хлорированная экологически чистая вода». Проект же студента Артура Бегракяна и его друзей по созданию уникального танцбола не нашел поддержки из-за дороговизны проекта. Менторы дали «добро» проекту Нургуль Монтаевой и Гаухар Нагимовой, направленному на производство минеральных кормовых добавок с использованием сырья Таскалинского месторождения, обещали помощь в налаживании контактов с местными кормопроизводителями. Проекты студентов ЗКАТУ имени Жангирхана Асель Амандыковой с подругами «Лечебно-ожоговая левитация» и Ермека Кушкенова с однокурсниками по использованию дронов в сельском хозяйстве получили «добро» и советы еще больше поработать над презентацией, а также получить консультации в подразделениях «Атамекена». Проект Алпамыса Нургатуова по созданию кафе, совмещенного с библиотекой не нашел поддержку у менторов. Зато порадовали проекты Армана Чукина по хранению информации, предпринимателя Гульнур Толегеновой по созданию школы для детей с ограниченными возможностями, студента нашего физмата Меирбека Тажжуранова, работающего над созданием портала «Кереге», направленного на информационное обеспечение пропаганды сакральных мест ЗКО, внутреннего

и виртуального туризма в нашем регионе, что по мнению менторов, несомненно привлечет внимание туристических агентств. Многим участникам порекомендовали параллельно принять участие в конкурсе на получение грантов ЗКОФ Союза предпринимателей Казахстана «Атамекен», убедив, что они вполне могут рассчитывать на успех. О широте географии конкурса и разнообразии тем говорил тот факт, что в его четвертьфинал пробивались студентки колледжа «Болашак» с проектом «Жайлау-туризм», представитель колледжа из Жаныбекского района Нурсултан Кабаев с проектом современной кофейни, Нурганым Талапова с проектом «Изготовление сухого кобыльего молока», Ертлек Наурыз с проектом «Выращивание цветов в теплице», Сабит Жарылгапов с проектом «Производство настенной керамики на основе нефтяного шлама». Перед началом конкурса оргкомитет получил заявки на участие от 194 участников по 76 проектам. 36 из них были от студентов ЗКГУ имени М.Утемисова. 13 проекта из нашего университета пробились в четвертьфинал. Впереди у их авторов не менее напряженный период. Пожелаем им удачи, пусть выступления в стенах родного вуза станут стартом к победе и признанию в сложном и насыщенном мире казахстанского бизнес-сообщества.

Н. КУАНГАЛИЕВ

Из глубины веков

Под знаком Наурыза

Венцом череды праздников первого весеннего месяца стал главный - Наурыз мейрамы. В этот день университет преобразуется неузнаваемо. Основные события нынешнего празднования прошли 20-го марта.

Перед главным корпусом вуза гостей встречала казахская юрта. Настроение сразу достигало должной высоты с первых мелодий ансамбля народных инструментов, разместившегося в фойе главного корпуса. Здесь же сотрудники педфака воссоздали красочный облик внутреннего убранства дома наших предков с многочисленными предметами народных промыслов. От обилия красочных костюмов преподавателей и студентов рябило в глазах. А как не отведать наурыз-коже, бауысаков, казы, курта, которыми щедро угощали импровизированные дастарханы всех факультетов? Один дастархан щедрее другого, повсюду

песни, дружеские объятия. Пусть мы видимся чаще, чем наши дедушки и бабушки с родственниками после завершения трудной зимовки скота, Наурыз всегда - солнце, тепло, радушие, искрящая радость.

Ректор университета, академик А.С.Имангалиев со своими заместителями приветствует представителей всех факультетов, добротой подготовившихся к празднику. Затем вместе с ветераном университета К.Ж.Суиншалиевым сердечно поздравляет собравшихся в актовом зале ветеранов университета, преподавателей и студентов с Наурызом, желает новых трудовых свершений, здоровья и семейного благополучия.

Состоявшийся большой праздничный концерт, подготовленный силами сотрудников факультета культуры и искусства и филологического факультета никого не оставляет равнодушным. Участники концерта умело воспроизвели целую панораму празднования Наурыза с языческого периода до наших дней с поклонением огню, выходом на сцену персонажей казахского фольклора. В концерте нашли место элементы айтыса и народных игр, песни и танцы народов СНГ и Казахстана, в котором душа в душу живут представители многих этносов, также полюбивших этот красивый, древний и вернувшийся из глубины веков праздник.

22 марта студенты и преподаватели университета приняли участие в культурной программе праздника на новой площади Уральска.

Собкорр.

Против коррупции - всем миром

14 марта т.г. в актовом зале Западно-Казахстанского государственного университета имени Махамбета Утемисова в рамках Республиканского Единого часа, посвященного 20-летию принятия Закона Республики Казахстан «О борьбе с коррупцией» (02.07.1998.), состоялась акция «Жемқорлықсыз ел - гүлденшен ел» («Страна без коррупции - процветающая страна»), в которой приняли участие преподаватели и студенты старейшего вуза Казахстана.

Открывая встречу, директор института «Рухани жангыру», доктор исторических наук, профессор А.С.Тасмагамбетов отметил, что в процессе успешного продвижения независимого Казахстана в число передовых государств мира с развитой экономикой, стабильным и дружным обществом, богатой культурой, важную роль сыграли законы, принятые в стране в целях борьбы с коррупцией. Как известно, два десятилетия назад суверенной казахстанской власти приходилось решать множество труднейших задач по созданию новых институтов власти на фоне хозяйственной разрухи и непростой политической ситуации.

В стратегии «Казахстан-2030» фактически были заложены основы антикоррупционной политики главы государства и закреплена его решимость добиться успешных результатов в борьбе с этим социальным злом.

Выступившая с докладом старший преподаватель кафедры юридических дисциплин Э.С.Хабиева подробно остановилась на всех этапах разработки законодательных мер по противодействию коррупции, назвав Закон РК

«О борьбе с коррупцией» своеобразным фундаментом всей последующей многогранной работы по совершенствованию антикоррупционной политики в стране, разъяснила основные понятия о принципах, субъектах, участниках процесса борьбы с коррупцией, мерах финансового контроля, ограничений, принимаемых госслужащими при поступлении на работу.

Основной идеей выступления декана физико-математического факультета, доцента А.Б.Медешовой стало утверждение, что борьба с коррупцией должна стать делом каждого казахстанца, призвала студентов формировать активную жизненную позицию, быть участниками процесса «Нулевая терпимость к любым проявлениям коррупции»

В завершение акции был продемонстрирован фильм «Под небом правды», в котором свою точку зрения на состояние антикоррупционной работы в стране высказали видные политики, общественные деятели, педагоги и ветераны.

Н. КУАНГАЛИЕВ

Көрісу айт – көктемнің алғашқы мерекесі

14 наурызда келетін Көрісу айт – балалық шағымыздан күтіп жүретін мерекенің бірі. Бұл күні ауыл балалары топтасып, көршілермен, ауыл ақсақалдарымен, әжелермен қос қолдасып көрісіп, бата алып, қалтамыз бен етегімізді бөдене бауырсақ мен құртқа, печенье мен кәмпитке толтыратынбыз. Бұл мерекенің тамыры тереңде жатса керек, қытымыр ұзақ қыстан аман шыққан ата-бабаларымыз малдарын өріске жіберіп, мойындары босап, ойдағы-қырдағы ағайын-туғанмен жүздесіп, арқа-жарқа болып, бір-біріне денсаулық, мамыражай өмір тілеген. Айтулы мереке бұрын еліміздің Батыс аймағында тойланса, бүгінде «Көрісу айт» мерекесінің ауқымы кеңейіп, Қазақстанның өзге аймақтары да мерекелейтін болды.

14 наурыз күні ұлттық киім киген университет қызметкерлері мен бөлім басшылары кабинеттер мен аудиторияларда бауырсақтар мен тәттілерге толы дастархан жайып, бір-бірімен көрісіп, төс қағыстырып, ізгі тілектер тілесті.

205-аудиторияда оқу орнының ректоры, академик А.С.Иманғалиев бастаған университет басшылары Орал қаласының Құрметті азаматы, оқу ордасында 70 жылдан астам еңбек еткен ардагер ұстаз Мерует Жолдықайырқызы Жолдықайырованы қабылдады. Сонымен қатар бұл қабылдауға еңбек ардагері, болашағынан үміт күттірген ондаған былғары қолғап шеберлерін тәрбиелеген талапшыл бапкер, өткен ғасырдың 50-жылдарында металлургия саласында Елбасымен бірге бір бригадада еңбек еткен Темірболат Құбашұлы Құбашев, жүздеген ұлдар мен қыздардың педагогикалық қызметіне бағыт-бағдар беріп, жөн сілтеген педагогика факультетінің ардагер ұстазы Темірғали аға Қайырғалиев қатысты.

Ардагерлер атынан сөз алған Мерует апа ректорат

пен факультет декандарына ардагерлерге көрсетіп отырған қамқорлықтары үшін рақыметін айтып, көктемнің алғашқы мерекесі жаңа жетістіктер мен табыстардың бастауы болсын деген тілек білдірді.

Ректоратта

М.Өтемисов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің 2018 жылдың 19 наурызындағы ректоратында Қазақстан халқы ассамблеясы кафедрасының меңгерушісі Т.Т.Шайхивтің «Қазақстан халқы ассамблеясы кафедрасының жұмысын ұйымдастыру туралы» есебі мен педагогика факультетінің деканы Ш.Т.Габдрахманованың «БҚМУ-да инклюзивті білім беруді ұйымдастыру туралы» ақпараты тыңдалды.

Ғылыми кеңесте

М.Өтемисов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің 2018 жылдың 26 наурызындағы ғылыми кеңесінде бас есепші М.Қ.Бегееваның «Бюджеттік бағдарламалар шеңберінде 2017 жылғы бюджеттің орындалуы туралы» және факультет декандары А.Б.Медешова, Г.С.Қайсағалиева, А.С.Қыдыршаевтардың «Физика-математика, жаратылыстану-география, мәдениет және өнер факультеттері мамандықтарында білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру туралы» және жоо-ға дейінгі дайындық орталығының жетекшісі А.С.Аманбаевтың «Университеттегі кәсіби бағдар беру және кафедра филиалдарының жұмысы туралы» есептері тыңдалды.

Сонымен қатар ғылыми кеңес білім жетілдіру орталығының жетекшісі Ломоносов Илья Матвеевичті 80 жасқа толған мерейтойымен құттықтады.

ЖАҢАЛЫҚТАР

НОВОСТИ

■ 28 февраля в актовом зале университета состоялся большой сводный концерт преподавателей и студентов факультета культуры и искусства «Шын жүректен», посвященный Дню благодарности. Программа включала хоровое пение и исполнение эстрадных песен. Большой успех выпал на долю ансамбля кобызисток. Выступившие после концерта проректор по воспитательной работе и социальным вопросам Т.М.Даришева и заместитель руководителя еврейского культурно-исторического центра Ф.А.Баюканский поблагодарили участников концерта за содержательную программу, говорили о необходимости и дальше укреплять мир, дружбу, согласие и стабильность в казахстанском обществе.

■ В тот же день активистки татарского культурного центра посетили университет и вручили подарки студентам из многодетных семей.

■ 2 марта т.г. на сцене драматического театра имени Островского состоялось традиционное, ежегодное вручение премии «Халық калауы» («Выбор народа»), проводимое под эгидой маркетинговой компании «Премиум-класс». Сотрудники компании в течение года ведут социологический опрос на улицах города и интересуются мнениями уральцев и жителей области о том, чьи услуги в промышленности, строительстве, торговле, народном обслуживании, сфере издательской работы, медицины и образования являются лучшими. В номинации «Лучший ВУЗ области» победил наш университет. В многочисленных телеинтервью наши земляки отметили высокое качество образования в ЗКГУ, его международные связи, солидный рейтинг профессорско-преподавательского состава, востребованность выпускников старейшего вуза Казахстана, подготовившего за 85 лет своего существования более 80 тысяч высококвалифицированных специалистов. Премию принимали проректор по воспитательной работе и социальным вопросам Т.М.Даришева, руководитель Центра развития физической культуры и здорового образа жизни В.Ю.Салов и лидеры студенческого самоуправления вуза.

■ На факультете культуры и искусства состоялся мастер-класс профессора, народного артиста Узбекистана Фаруха Тажиевича Садыкова. Гость проникновенно и со знанием дела рассказал о преемственности и взаимосвязях в музыкальной культуре двух братских народов, поделился воспоминаниями о встречах с величайшими казахстанскими музыкантами Ахметом Жубановым, Шамгоном Кажғалиевым, Нургисой Тлендиевым, с интересом ознакомился с организацией учебного процесса на факультете.

■ 12 марта в актовом зале университета состоялась встреча студентов с участниками зимних Олимпийских Игр в Южной Корее шорт-трекистами Абзалом Ажғалиевым и Нурбергеном Жумағалиевым. Спортсмены поделились впечатлениями о прошедшей Олимпиаде и рассказали о перспективах развития шорт-трека в Казахстане.

■ В Таскалинском районе общественность района обсудила перспективы перевода казахского алфавита на латинскую графику. Перед собравшимися в составе делегации выступил и профессор ЗКГУ имени М.Утемисова Г.К. Хасанов.

■ Во Дворце спорта университета проведены соревнования по тогызкумалаку из программы Спартакиады вуза.

Участие в них приняли студенты шести факультетов ЗКГУ в количестве 18 человек. По результатам жеребьевки команды были разделены на две подгруппы, где игры шли по круговой системе. Затем в стыковых матчах места распределились следующим образом:

- 1.Естественно-географический факультет
- 2.Факультет культуры и искусства
- 3.Факультет истории, экономики и права.

Лучшими игроками были признаны студенты естественно-географического факультета Койжан Мейржан и Галиева Райхан. На закрытии турнира выступил старший тренер области по тогызкумалаку Даулет Абдукаримов, призвавший спортсменов шире популяризовать эту игру.

В настоящее время проводятся чемпионаты Азии и Мира по этому виду спорта. Скоро в Астане пройдет чемпионат Казахстана, где примет участие студентка 4 курса педагогического факультета ЗКГУ Төлебай Айсара.

Оренбург в жизни Ахмета Байтурсынова

Каждое новое свидетельство о жизни выдающихся государственных деятелей нашей страны, попавших под жернова сталинских репрессий – незабываемое событие, торжество исторической правды. В этом смысле трудно переоценить роль города Оренбурга - бывшей столицы Казахстана, в архивах которой сохранились и ждут своего пытливого изучения уникальные документы.

16 марта т.г. в Западно-Казахстанском государственном университете имени Махамбета Утемисова состоялась презентация книги «Оренбургский путь Ахмета Байтурсынова», написанной кандидатом исторических наук, оренбургской писательницей Татьяной Тугай. Вместе с ней в старейший вуз Казахстана, недавно отметивший свое 85-летие, приехали председатель оренбургского правления фонда «Байтерек» С.С.Такешева, председатель общественной организации «Казахская национально-культурная автономия» города Оренбурга и руководитель организации казахской молодежи «Жас канат» Р.С.Чукуев и представители общественности Оренбуржья.

Проректор университета по научной работе и международным связям О.В.Юров представил гостей, отметил непреходящее значение Ахмета Байтурсынова для истории страны как виднейшего общественного и государственного деятеля, великого реформатора казахского языка, основателя и редактора газеты «Казах», незаслуженно репрессированного в конце 30-х годов прошлого столетия.

Татьяна Ивановна Тугай, доцент Оренбургского государственного университета, рассказала о поиске материалов для своей книги, многочисленных встречах с учеными Республики, исследующими страницы жизни и деятельности А.Байтурсынова, отметила бесценную помощь правления фонда «Байтерек» при издании книги. Подробно автор остановилась на истории казахстанско-российских культурных взаимоотношений, имеющих давние корни, ярчайшим поборником которых был А.Байтурсынов. Годы его жизни, политической и государственной деятельности и легли в основу книги, содержащей немало ценной информации о других великих сыновьях казахского народа - И.Алтынсарине, М.Дулатове, А.Букейханове, об их единомышленниках из числа ученых и просветителей Оренбуржья. Замечательным дополнением к ее рассказу стали уникальные фотографии Оренбурга 30-х годов, редакции и дома, где жил А. Байтурсынов, его друзей и родственников.

С.С. Такешева рассказала о многообразной работе правления «Байтерек», вносящей большой вклад в изучение и пропаганду духовного наследия великих представителей казахского народа, учившихся и работавших в Оренбуржье, огромном интересе молодежи региона к своим историческим истокам, о презентации книги в других областях Казахстана, начатой работе по переводу книги на казахский язык и перспективах продолжения издательской работы правления.

Выступившие на презентации проректор университета по воспитательной работе Т.М.Даришева, доктор филологических наук, академик А.С.Кыдыршаев, директор института «Рухани жангыру» А.С.Тасмагамбетов, ученые исторического и филологического факультетов университета, студенты отметили несомненную пользу, которую принесет новая книга в развитии ахметоведения, поблагодарили оренбургскую делегацию за подвижнический труд, высказались за дальнейшее продуктивное сотрудничество ученых двух братских стран в рамках реализации программной статьи Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания». Первые 10 книг презентуемой книги в тот же день поступили в научную библиотеку вуза.

Н.КУАНГАЛИЕВ

«Современная культура Казахстана - как образец глобальной цивилизации»

Заседание «круглого стола» по такой теме состоялось 13 марта т.г. на факультете культуры и искусства. Открыв заседание вступительным словом, директор института «Рухани жангыру» А.С.Тасмагамбетов отметил актуальность обсуждаемых вопросов, получивших новое звучание в связи с выходом программной статьи Президента РК Н.А.Назарбаева «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания». Подчеркнул, что сегодня, как никогда, любой человек, считающий себя патриотом страны, должен озадачиться вопросами: «Как сегодня оценено духовное достояние страны?», «На должном ли уровне мы изучаем наследие старших поколений? Подчеркнул исключительную роль коллектива факультета культуры и искусства, стоящего во главе всех интересных начинаний в рамках реализации намеченной главой государства программы модернизации общественного сознания. Выступивший с докладом «Рухани жангыру - основа совершенствования отечественной культуры» доктор педагогических наук, академик М.Е.Ержанов остановился на приоритетных направлениях развития современной культуры Казахстана, вопросах формирования и информационного обеспечения национального кода. Известный краевед, почетный профессор ЗКГУ Ж.А.Акбай свое выступление начал с крылатого выражения: «Государство, не имеющее Шекспира, не будет иметь Ньютона», подчеркнув основополагающую роль культуры и искусства в развитии любого общества, отметил, как усиливается внимание во всем мире к земле, давшей миру Курмангазы, Джамбула, Мухтара Ауэзова, Кадыра Мырзалиева. Как отрицательный фактор отметил засилье на рынке низкопробной литературы, кинофильмов, эстрадных песен, пробивших себе дорогу благодаря богатым спонсорам. Призвал молодых работников культуры не мириться с этим явлением. «Язык сцены, как образец современной культуры» - этой теме было посвящено выступление заслуженного деятеля культуры РК, актрисы, лауреата премии «Дарын» А.И.Мамбетовой. Докладчик с высочайшим мастерством процитировала образцы шедевров родной речи из произведений отечественных классиков. Умелому использованию гуманитарного потенциала современной библиотеки был посвящен доклад директора библиотеки для детей и юношества имени Х.Есенжанова З.Б.Утешевой.

Итоги заседания «круглого стола» подвел декан факультета, доктор педагогических наук, академик А.С.Кыдыршаев, отметивший неразрывность связи отечественной культуры с формированием духовности в казахстанском обществе, необходимость всеми средствами расширять и укреплять это единство. Он назвал пути приложения сил для научного изучения современных проблем развития культуры и искусства в рамках государственной программы «Рухани жангыру», направление исследований их профессорско-преподавательским коллективом факультета.

Собкорр

Көрермені көп көрме

14 Наурыз күні қаламыздың көрме залында Орал қаласының мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің ұйымдастыруымен облысымызға, қала берді республикаға танымал фотожурналист Халелов Рафхат Елжасұлының «Ұлы даладан ескен самал жел» атты жылжымалы фотожурналының көрмесі өтті. Рафхат Елжасұлының туындыларын тамашалаған үлкенді-кішілі қауым көп болды.

22 Наурыз – Жаңа Жылымыздың қарсаңында оздырылған фотожурналының көрмесіне қарапайым ауыл тұрғындарынан бастап, қазақтың ұлттық ойындары, салт-дәстүрі мен әдет-ғұрыптарын көрсете білген танымал таланттың фотолары өзіне жақын келген жанды ерекше әсерге бөлемей қоймады. Көрмеге ел ағалары мен облысымыздың белді азаматтары, университет ректораты, талант иесінің өнер жолындағы ұстазы, әкесі қатысты. Кештің алғы сөзін Орал қаласының мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысы Қуанышбеков Жанболат Муканғалиевич бастап, кезекті лебіздер мен тілектерді Тихон Әліпқалиев, университетіміздің тәрбие ісі жөніндегі проректоры Даришева Түймеш Малбағарқызы, ұстазы Мұхитов Абай Абайұлы, республикалық «Спорт жұлдыздары» журналының тілшісі Алтынгүл Төлеуқызы, ауған соғысының ардагері Анатолий Воронский мен Шолохов музейінің қызметкерлері, өлкетанушылар өз құттықтау сөздерін жеткізіп, Рафхат Елжасұлын «Өнерге қосқан үлесі үшін» медалімен марапаттады. Тихон Әліпқалиев: «Нарық заманына іліккен уақытта Рафхат Қаратөбе ауданынан келіп, өзінің еңбекқорлығының арқасында осы күнге жетіп отыр. Елбасымыздың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласы аясында осындай әсем де әсерлі шараның оздырылуы ұлтымыздың рухани жаңғыруы мен жанымыздың рухани жаңғыруын көрсеткендей» деп ризашылығын білдіріп, батасын да

беріп жатты. Қаратөбе ауданының «Қалдығайлы» орта мектеп ұжымы да кеш иесіне алғыстарын жаудырды. Кештің соңына дейін әке жолын қуған ұлы әкесінің

Арайлым ҒАНИ,

М.Тілеужанов атындағы атаулы шәкіртақы иегері

Учитель

Учителей

Семенова Людмила Николаевна, окончив школу в 1947 г., поступила в Уральский педагогический институт им.А.С.Пушкина. После окончания института

в 1951 г. около 7 лет проработала учителем русского языка и литературы в различных уголках Казахстана. Это Урдинская, Калмыковская школы Западно-Казахстанской обл., Кургальджинская школа Акмолинской области.

С 1958 по 1980 гг. Людмила Николаевна неустанно трудилась на филологическом факультете Уральского педагогического института.

На кафедре методики русского языка она была одним из авторитетных преподавателей, вела практикум по русскому языку. Все знали, если прошли «семеновскую» школу, можно смело заходить в класс на урок. Энергии Людмилы Николаевны всегда хватало на все и на всех.

Ее отличает не просто ответственность, а суперответственность. Всегда можно было быть уверенным, что все выполнится в срок и креативно.

Людмила Николаевна была наставником не у одного молодого преподавателя. Сколько мудрых советов было дано ей!

Хочется отметить работу Людмилы Николаевны по организации педагогической практики. Пройти практику у Семеновой было мечтой многих студентов. Беспощадно урок мог быть оценен ею на «неудовлетворительно». Зато потом уже учителями сколько добрых слов было сказано этими студентами о Людмиле Николаевне!

Но требовательно относилась Людмила Николаевна не только к студентам, но и к самой себе.

Успевала Людмила Николаевна ежегодно проводить занятия на курсах усовершенствования учителей, выступать с лекциями перед учителями русского языка города и области.

12 марта ее выпускники разных лет и коллеги собрались в университете и, пожалуй, главным словом на встрече было слово «Спасибо!». Открыв встречу, заведующая кафедрой русской филологии Б.Е.Шагимгереева предоставила слово проректору вуза по воспитательной работе и социальным вопросам Т.М.Даришевой. Она отметила, что Л.В.Семенова из категории учителей, чьи уроки ученики вспоминают всю жизнь, чему стало свидетельством одно из видеопоздравлений ее давней выпускницы, продемонстрировавшей 5-6 общих тетрадей с конспектами практических занятий Л.Н.Семеновой. Свои проникновенные слова в адрес юбиляра высказали ее коллеги по кафедре, ветераны труда М.К.Нурмухамедова, К.В.Шиббаева, ее ученики, ставшие учеными-языковедами и литературоведами Н.С.Жигалин, Г.А.Донскова, К.Т.Утегенова, Г.Г.Гурьева, Г.С.Умарова, сотрудницы кафедры С.Г.Турегалиева, Г.Н.Ахметова и др. Изюминкой мероприятия стали многочисленные видеопоздравления учениц юбиляра из различных концов ближнего и дальнего зарубежья, песни, адресованные ей нынешними студентами филфака.

Л.К.ДАМИНОВА,
кандидат педагогических наук, доцент

ПЕДАГОГИКА - дело всей жизни

Директор Центра подготовки и переподготовки педагогических кадров нашего университета, профессор Илья Матвеевич Ломоносов в эти дни принимает поздравления в связи с юбилеем - 80-летием.

В 1961 году он успешно закончил физико-математический факультет Уральского педагогического института имени А.С.Пушкина. Талантливому выпускнику сразу же доверяют работу директора Фурмановской средней школы, так-что проблемы сельской школы, о которых он пишет всю жизнь, знакомы ему не понаслышке. С 1963-по 1966 - учеба в аспирантуре Казахского педагогического института имени Абая в Алматы. В 1968 году И.М. Ломоносов успешно защищает кандидатскую диссертацию по теме «Опыт использования в работе школы советской художественной литературы на педагогическую тему». ВАК СССР отметил диссертацию как одну из лучших, внесших существенный вклад в педагогическую теорию и практику. С 1969 по 1982 год он возглавлял кафедру педагогики. Эти годы были особо продуктивными для доцента И.М.Ломоносова. Он читает на высоком теоретическом, научном и методическом уровне лекции, проводит семинарские и лабораторные занятия, участвует в разработке новых учебных программ, в процессах внедрения в учебный процесс современных методов обучения, активно налаживает связи с предприятиями и организациями в целях усвоения и распространения передового педагогического опыта. В течение 15 лет он руководил факультетом «Будущего учителя», через который прошли педагогическую профориентацию тысячи учащихся городских и сельских школ, многие из которых выбрали профессию учителя. Самое деятельное участие И.М.Ломоносов принял в организации и функционировании Республиканского факультета повышения квалификации директоров школ и организаторов народного образования, организованного при Уральском педагогическом институте. С 1992 по 1995 год руководил кафедрой музыки и педагогики, является одним из организаторов факультета культуры и искусства ЗКГУ. В 1996 году избран профессором с присвоением академического звания - профессор университета. С 1998 по 2001 год был проректором по лицейным классам. С 2001 по 2008 год возглавлял региональный Центр образования госслужащих при акимате Западно-Казахстанской области.

Популярностью у госслужащих, предпринимателей и студентов пользуется учебное пособие «Этика и психология делового общения». В последние годы Илья Матвеевич назначен директором Центра повышения квалификации и переподготовки педагогических кадров и плодотворно трудится на этом поприще. За эти годы им пройден путь от ассистента кафедры до профессора. Опубликовано более 100 статей в рейтинговых сборниках и журналах по проблемам роли художественной литературы в воспитательной работе, вопросам самовоспитания «трудных детей», нравственного воспитания школьников, педагогических проблем этики, профессиональной ориентации учащихся, совместной деятельности вуза и сельской школы, менеджмента и управления школой, развития педагогических лицеев. По его монографии «Будущая профессия - учитель» работают педагогические классы Республики. Он - постоянный участник республиканских съездов, симпозиумов и конференций учителей страны, где его доклады и сообщения очень востребованы. Илья Матвеевич награжден Почетной грамотой Министерства просвещения Республики Казахстан, грамотами областного управления образования и отраслевого комитета профсоюзов. Свой юбилей он встречает в расцвете творческих сил. Руководство вуза и коллеги желают ему новых творческих свершений, здоровья и большого человеческого счастья.

Собкорр

2 наурыз күні БҚМУ орталық мұражайында М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің Қазақстан Республикасы тарихы кафедрасының аға оқытушысы Бақтығұлова Балхия Ноғайқызымен 8 Наурыз Халықаралық әйелдер күніне орай «Аяулы ана, ардақты әже, ұлағатты ұстаз!» атты кездесу кеші өтті.

ЖҮРЕККЕ ЖЫЛЫЛЫҚ СЫЙЛАҒАН КЕШ

Кеш жүргізушісі:
Сіздер – күнсіз, аспанда жарқыраған,
Сіздер – өзен, тау суы сарқыраған,
Сіздер – ана, сіздер – жар, сіздер – қыздар,
Сіздер – жаңбыр, ақ нәсер сарқыраған – деп, кешке қатынасушыларды Аналар мерекесімен құттықтады.
Бар өмірін білікті де білімді шәкірттер дайындауға арнаған кештің қонағы –Бақтығұлова Балхия Ноғайқызының өмірбаяны және еңбек жолы таныстырылып, студенттер ұлағатты ұстазға сұрақтар қойып, өннен шашу шашты.

Кешке шақырылған қонақтардан экономика және

құқық факультеті деканының орынбасары Мария Юмағазықызы Жұмағалиева, кафедра меңгерушісі Әлия Ермекқызы Бижанова, осы кафедра оқытушылары Гүлбарам Тлекқабылқызы Жалекеноваға, Альфия Сапарғалиқызы Байбулсиновалар, сондай-ақ жастар тәрбиесі жөніндегі департамент жетекшісі Дүйсенбаев Төрехан Ерсайынұлы, осы кешті ұйымдастырушы, университет мұражай меңгерушісі Меңсұлу Қайыршақызы әріптестері туралы жылы лебіздерін білдірді.

М.К.ЕСИКЕНОВА,
мұражай меңгерушісі

Сұм ажалға не істерсің!.. Ата-бабамыз ежелден қаза ортақ, қайғы кезек, өлім хақ деген. Ажал ажарға қарамайды. Тумақ барда өлмек бар. Өзен ағысын бөгеуге болар, өмір ағысын қайтіп бөгерсің!.. Жорғаның қадірі желгенде білінер, жақсының қадірі өлгенде білінер...

Марқұм Рахымжан Қасымғалиұлы Отарбаев Махамбет баба білім ордасының үздік, дарынды түлектерінің бірі еді. Бұл – «аспан асты, жер үстінде басы артық бақ та, сор да жоқ екен. Жаратқан ием бірінен жұлып алып екіншісіне беріп, жазған пендесін ақымақ қып, әуре-сарсаңға түсіретін көрінеді, бар-жоғы сол» деп оғаш ой өретін Рахаң ғой. Рахымжан Отарбаев қазіргі қазақ әдебиетінің ел таныған көрнекті өкілі, бірегей дара жазушы-драматургы еді. Жазушының қайталанбас қаламгер қалпында қасиетті қаламынан туып, әр жылдарда жарық көрген прозалық, драмалық шығармаларының, публицистикалық зерттемелерінің көптің қалаулы да таңдаулы, сүйіп оқыр, сүйсініп оқыр, тамсана, таңдай қаға, тағатсыздана оқыр рухани асыл дүниелерге айналған жүрек жарды туындылары қазақ әдебиетінің, ел мәдениетінің саф алтын қорына қосылғаны еді. Жекелеген шығармалары түрік, араб, ағылшын, итальян, моңғол, болгар, жаңазеландиялықтар тілдерінде басылған-ды. «Бейбарыс сұлтан», «Бас», «Нашақорлық жайлы новелла», «Нұржауған-ғұмыр», «Сырым батыр», «Мұстафа Шоқай», «Жәңгір хан» сынды пьесалары республикалық және шетел театрларында сахналанған-ды. Қаламгердің шығармашылық келбеті, шеберлік қалпы бөлек-ті. Біздіңше, Рахымжан құдай ауызына сөз салған туындыгер, қазіргі қазақ әдебиетіндегі өзіндік бірегей ізі бар қаламгер еді. Ел арасында «Рахымжан Қошқарбаев Рейхстагқа ту тікті, ал Рахымжан Отарбаев әдебиетте ту қадады» деген әзіл де бар. Рахымжанның шығармаларында қаншама характер, қаншама кейіпкер болса, сонша қайталанбас табиғи таңғажайып образ бар. Бұл тұрғыда Рахымжан стилист қаламгер еді. Бір шығармаға кіріссе, күндіз-түні байыз таппау жазушыға тән. Жазып жатқан кезде бір сөз қиыс кетіп, артық-кем соғып жатса, құдды бір кеудеге түскен жамау іспетті жан дүниесіне ауру болып жабысатындай. Сондықтан қалам иесі шығармадағы әр сөйлемінің бойынан қалыпты температурада қан жүріп тұруын, әр сөйлемінің кәдімгі өлеңнің келісті жолы сияқты болып өрілуін қалайтындай. Бұл ретте жазушы Рахымжан Отарбаевтың кредосы «жазғасын соқыр көретіндей,

«Ғұмырлық құрмет» атауымен қысқаша хат жолдады. Жазушы жазбасын сүйсіне оқыды...

Көз алдымнан көп сурет көшеді... Жастықтың жалауын көтерген жылдар. Арман – алда, біз – жолда деген студенттік кезең. Өлеңді қыздың бұрымындай өріп жүрген шағым. Көшеге шықсақ асау толқындай өзгеге ағыс бермей қоятын сәтімиз. Алтын балдаққа қонған ақ сұңқардай боп дәріс оқып отыратын ұстаздарым. Ия, көп сурет. Қазақтың керіпсалма әніндей жалғаса береді.

Бүгінгі күннің биігінен ойласам, біз үшін ең қызырлы мекен осы оқу орны екен. Өйткені, ол Тұлға дайындады. Мемлекетіміздің ірі қайраткері Иманғали Тасмағамбетовтың бір өзі неге тұрады?!

Демің – көкте, денең – жерде жүретін пендемиз ғой. Ешкімнен сөз сұрай қоятын жазушы емеспін. Десе де, әр шығармам жарияланған сайын қысылатын жайым бар. Ол – маған тәлім берген ұстаздарым оқиды ма екен, оқыса – қалай қабылдады екен деген беймаза ой ылғи мазалайды. Бұл – оларға деген шәкірттік үлбіреген көңілім. Оларға деген мінәжат, тағзымым болса керек!

Менің 60 жылдық мерейтойымды да аса салтанатты ғып осы өзімнің алтын ұям бастап берді. Университет ректоры, академик, көрнекті қоғам қайраткері Асхат Иманғалиевтың тікелей басшылығымен өткен «Текті сөздің зергері» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция мен менің өмірім мен шығармашылығыма арналған деректі фильмнің өзі неге тұрады! Жасы тоқсанның төріне озған ұстазым, курс кураторы Меруерт апай Жолдықайырованың ықыласының өзі адамды алтын шуаққа шомылдырғандай ғой. Осы ізгілікті істің басы-қасында жүрген мен туған жердің перзенті, профессор Абат Қыдыршаев ініме де айтар алғысым зор. «Ақ шелектей төңкеріліп Ай да қартайды мен де қартайдым», - дейтін ем, әзіл-шын аралас. Сіздердің арқаларыңызда жасарып, жаңа дауыспен сөйлеп қайттым» (Рахымжан

Сөз киесін танытқан-ды

саңырау еститіндей жазу» еді.

Асылы, адамның жан дүние құбылысының құпияларын айқара ашып, оның рухани - психологиялық сезім пернесін дөп басып, кәдімгі тіршілік көріністерін көркемдік шындық дәрежесіне көтеру кез келген талант иесінің пешенесіне жазылмаса керек-ті. Бұл тұрғыда жазушы Рахымжан Отарбаевтың сиқырлы суреткерлік сыры, көрікті көркемдік әлемі сан қырлы еді. Қаламгердің суреткер ретіндегі көркемдік әлемі өзінше бір қайталанбайтын құбылыс іспетті. Туындыгердің суреткерлік сыры да, көркемдік әлемі де жазушы танымындағы қоғамдық сана келбетіндегі өмір суреті. Мәселен, жазушы Рахымжан Отарбаевтың «Шыңғыс ханның көз жасы» повесі – қалыбы бөлек, жаңаша құрылымды, сөз саптауы ерекше, стилі сарабдал, ой өрілімі тұңғыық, көркемдік-талғамдық құны орасан зор, сан тараулы өзекті оқиғалы, тың ізденісті толғаудан туған, сапалық деңгейі, эпикалық мүмкіндігі тыңнан өрілген қазіргі қазақ прозасының озық үлгісі, шыңы іспетті туынды. Мазмұндық, пішіндік, стильдік салмағы дара туынды Р.Отарбаевтың тегеурінді талант иесі екендігін жаңа қырынан танытқан-ды. Туындыгердің аталмыш романтикалық туындысы – қаламгерді қара сөзден қаймақ қалқыған шешен, қар сөзбен жырлап, жүректерге жол табатын көсем, таңғажайып сырлы суреткер тұрғысында танытқан шығарма.

Жалпы жазушы Рахымжан Отарбаевтың қаламынан туған қай дүниесін де қалай-солай, мимырт, тып-тыныш қалыпта оқу мүмкін емес еді. Қаламгер туындысының қай-қайсысы да оқырманын бір қызартып, бір бозартып, сан алуан күйге түсірері даусыз. Жазушы сөздің киесіне бас ие тағзым ететін-ді. «Сөздің киесінен қорқу керек, қалай-солай пайдалануға болмайды. Сөз – магия, содан қорықпай жазатындарға таңғалам» дегені бар. Қысқасы, жазушы әрбір туындысына «бұл сөз – менің жаным дегейсің, бұл кітап – менің тәнім дегейсің» тұрғысында сөзге аса құрметпен қарайтын-ды.

Бүгінде Рахымжан Отарбаевтың кеудесін кере дүниеге келіп, ел ризығына айналған алтын туындыларына берілген баға да жоғары болуы күмән тудырмайды. Өлемге әйгілі Шыңғыс Айтматов: «Рахымжан – интеллектуалды қазақ прозасының XXI ғасырдағы озық өкілі», - деген-ді. Тегін айтылмаса керек-ті. Қысқасы, жазушы Рахымжан Отарбаев текті сөздің зергері еді...

Университетімізде жазушының алпыс жылдық мерейтойы өтіп, конференцияның мақалалар жинағы баспаға әзірлену үстінде Рахымжан ағаға қоңырау шалып, жинақтың алғы бетіне мерейтой иесінің төл сөзін беруді жөн санайтынымды айттым. Қаламгер аға қуана қолдап,

Отарбаев)...

2017 жылы ақпан айының 6-сында қаламгер Рахымжан аға өзі оқыған, түлеп ұшқан туған университетіне кезекті бас сұқты. Бұл бір сәтті күн болды. Тағы да біздің қолқа салуымызбен жазушы университеттің қалам ұстаған бір шоғыр жастарымен кездесіп, терең білім алу, өзіндік мінез қалыптастыру және ой еркіндігі турасында әңгіме өрбітті. Көрнекті жазушы-драматург Рахымжан Отарбаевтың алтын көкірегінен шыққан, жастардың санасына ой салған түйіндерін төмендегіше жинақтай ұсынғанды жөн көрдік.

Ілгергі жасқа бірер кеңес

Көрнекті жазушы-драматург Рахымжан Отарбаевтың университет студенттеріне қарата айтқан сөзі

Жас достар! Ата-баба лұғатына құлақ түрсек, білімнің басы – бейнет, соңы – зейнет. Көзі жоқ, құлағы саудың ақылы толарына, құлағы жоқ, көзі саудың ақылы соларына қалай сенбессің. Ердің сәні – қашан да білім. Білім – ырыс тізгіні, ырыс қазығы. Бүгінде оқусыз білім, білімсіз күнің жоқ. Күш – білімде. Білекті бірді, білімді мыңды жығары даусыз. Білімі жоқ ұрпақ – жұпары жоқ гүлге тең. Үйренбей білім жұқпасы да ақиқат. Дұрысы, білімді бесіктен тесікке дейін іздену арқылы толтыру жөн. Жеті жұрттың тілін біл, жеті түрлі білім біл демей ме. «Жаста оқыған оқуың – тасқа жазғанмен бірдей» деуде қаншама тұңғыық мағына жатыр. Осы тәмсілдерді ескерсек ғана, аттан тай озары, атадан бала озары күмәнсіз. Демек, көп оқыған білімдар болғанға не жетсін! Өйтпесе, мына заманда қарусыз адам секілдісің. Үлкен ғылым-білім ордасында тәлім алып жатырсыздар, енді оның да ауқымынан шығып біраз нәрселерге үңіліп, біраз дүниелерді қарау керектігін ескергейсіңдер!

Ендігі кезекте өзіндік ой, өзіндік мінез қалыптастыру маңызы. Студент алғашқыда жаңа ортаға бейімделу кезеңінен өтеді, сол шақта әркімнің сөзіне сену, еру басым болмақ. Осындай жағдайда өзіңді ілгері алып шығатын, өзгешелігіңді көрсететін басты белгі – өзіндік ой өре білу білігі. Бес саусақ бірдей емес болса, адамның ойы да түрліше, осы бастан өзіндік ой, сана-сезім қалыптастыру аса қажетті алғы міндет те.

Адамның өз заманының көркі болғанына не жетсін. Әр адам өз заманының баласы да. Адамды заманы билейтінін ескерсек те, әр заманның бір көрегені болары даусыз. Десек те, адамның сырты алдамшы. Қалай болғанда да әркімнің өзі шығар биігі бар. Ал адамның құлағынан семірегіне

сенсек, жасық адамның жасына жетпей қартайарын, асыл адамның жасына жетпей марқаярын ескерейік. Яғни, жұмсақ ағаш құртқа жем, жұмсақ адам жұртқа жем. Қысқасы, армансыз ер – жалаңаш. Арманы жоқ жігіттің пәрмені де жоқ. Олай болса, өзіндік мінез негізсіз сомдалмайды. Өзіндік мінез қалыптастыру жолы университет табалдырығынан басталмақ. Сынықтан өзгенің бәрі жұғады десек, талабы жоқ жас – қанаты жоқ құспен, жалыны жоқ шоқпен тең. Бұндайда әдепсіз өскен адамнан, тәртіппен өскен тал жақсы. Тәрбиелі адам – тағалы атпен тең. Әбіш ғұлама айтады: «Заманауи мінез: қазір орынсыз момын болуға да, орынсыз пысық болуға да, орынсыз ақылды болуға да болмайды» деп. Қалай сенбессің? Сенесің! Сену үшін де өзіндік ой, көзқарас керек-ау. Демек, өз кезеңінде бүгінгі қарбалас тұста қағылез жастарымыздың өзіндік ойына жететін ештеңе жоқ деп білемін.

Бүгінгі өзекті тұс – жастардың өз ойларын еркін жеткізе алмауы. Адам болып туған соң, еркін көсіле ой өргенге не жетсін! Сұңқар қанаты ұшқанда қатаймақ. Бұл жолда да жаңылмас жақ, сүрінбес тұяқ бола қоймас. Жүзден жүйрік, мыңнан тұлпар деген. Темір сырын отта танытады, адам сырын жоқта танытады емес пе. Студент жастар айтар сөзін, ойын еркін, ашық жеткізе білуге осы бастан дағдылануы тиіс. Менің өмір өткелім екі кезеңнен тұрады. Бірі – студенттік шағымдағы Кеңес одағы құрамында болған

кез, екіншісі – егемен елде «шал» болып отырғаным. Қоғам алмасып кетті. Уақыт топырақтай шашып жіберді. Белгілі дәрежеде ой еркіндігі сол үшін де керек.

Достар! Осы кеңес ретінде айтқан пікірлерім – болам-толам, жазам-сызам, болашақ тұлға тұрғысында қалыптасам деген жастың бойында болуы тиісті алғы ретте жолға қойылар біліктілік биігі-ау деп ойлаймын...

P.S. Қазақ халқы айтпай ма: «Он адам жүрген жерде із қалады, жүз адам жүрген жерде – соқпақ, мың адам жүрген жерде жол қалады» деп. Бүгінде, Рахымжан Отарбаев – қазіргі қазақ әдебиетінде өзіндік айқын ізі, бірегей соқпағы, дара жолы қалған жазушы. Айтушы ақылды болса, тыңдаушы дана болады дегендей, қаламгер ағамыз тарапынан айтылған қамқор кеңестер – студенттер бойынан ғана емес, кез-келген саналы адам бойынан табылуы тиіс қасиеттер. Білім алу ешқашан кеш емес, сондықтан әр кезде жаңаша білімге, жаңаша көзқарасқа ұмтылыс болуы тиіс. Білімді жас – ел болашағы. Білімді адамның ойы қашан да ерекше, әсерлі. Қарымды қаламгердің өзіндік ойды екінші кезекте айтуы да тегін болмаса керек-ті. Білімсіз адамның өзіндік ойы қайдан болсын. Өзіндік ой – жарқын келешекке жетелейтін, өмір өткелдерінен сүріндірмей өткізетін бірден-бір белгі. Ой еркіндігі – адам баласына жиналса, мол жетістіктер мен белестерге жеткізері анық. «Кеңес қылған ел азбас, кеңінен пішкен тон тозбас» дегендей, бүгінгі заман талабына қажетті айтылған жазушы тұлғаның тұжырым-түйіндері өз дәрежесінде таратыла насихатталуы тиіс деп білеміз.

Халық тағылымында адами адамгершілікке арналған үш сауап бар. Олар – шөлге құдық қазу, өзенге көпір салу, жолға ағаш егу. Біздіңше, Рахымжан аға осы сауаптарды қағидат тұтқан адам. Рахымжан аға – өз оқырманының рухани шөлін қандырушы. Бізге мәлімі, ол – жүрген жерінде адами қарым-қатынас көпірін салушы, өрелі де өнегелі ісі арқылы жасыл желекті жас таланттарды танушы, жас бұлақтың көзін ашушы. Демек, өзінен кейінгіге өнеге бола білген Рахымжан сынды жақсы ағамыз шамға ұқсайды: өйткені шамның жарығы айналадағыларға тегіс шашылады, бірақ өзі жанып, жоқ болып кетеді. Рахымжан аға инеге ұқсайды: ине күллі киімнің бәрін тігіп, өзі жалаңаш қалады. Рахымжан аға жеміс ағашына ұқсайды: өйткені оның тәтті жемісін жеуге пайдаланады...

Абат ҚЫДЫРШАЕВ,

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің профессоры, педагогика ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі

Сөнбес сәуле

Биыл әдебиеттанушы, сыншы ғалым, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ш.Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты Әбділхамит Нарымбетовтің туғанына 90 жыл толды. Осыған орай өзі қызмет атқарған Алматы қаласындағы М. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты мен «Ғылым ордасы» орталығы ғалымның 90 жылдық мерейтойына арналған «Ұлттық жаңғыру және жаңа заман әдебиетінің көркемдік поэтикасы» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция өткізді.

Аталған жиында институт директоры, ф.ғ.д., ҚР ҰҒА академигі Уәлихан Қалижан, ф.ғ.д., профессорлар Шерияздан Елеуқенов, Дандай Ысқақұлы, Темірхан Тебегенов, Жұмат Тілеповтер ғалымның ғылыми мұрасы мен шығармашылығына арналған баяндамалар жасады. Ғалым ағамыздың мерейтойына облыс атынан барған жерлесі Зақария Сисенғали Батыс Қазақстан облысының әкімі Алтай Көлгіновтің құттықтау хатын жеткізді. Ф.ғ.д., профессор Мұрат Сабыр ғалымның ұлт тілін дамытуға қосқан үлесі бағытында «Ана тілін Әбділхамит Нарымбетовше ардақтау – рухани жаңғырудың өзегі» атты баяндама жасаса, өзі білім алған университет атынан сөз алып, ғалымның ғибратты ғұмыры жайында «Сөнбес сәуле» атты баяндама жасадық.

Нарынқұмның Нарымбеті – БҚМУ-дың үздік тұлғегі

Әбділхамит Нарымбетов – Ақ Жайық өңірінің тумасы. Әкесі Нарымбетов Қуан Ибрайұлы Батыс Қазақстанда түрлі кеңсе қызметтерінде болыпты. Әбділхамит аға Жаңақала ауданындағы мектепті үздік бітіреді. Одан соң Оралдың А. Пушкин атындағы педагогикалық институтын, қазіргі М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетін қызыл дипломмен тәмамдайды. Оқуға алғыр болған, үздік оқып, сталиндік стипендиант атанған. 1948 жылы оқуды бітіріп, Алматыдағы Әдебиет және өнер институтына аспирантураға түсіп, сол жерде табан аудармай өмірің соңына дейін тұрақтап, 60 жыл қызмет атқарған. Биыл ағамыздың оқу орнын бітіргеніне 70 жыл толады екен.

Туған жердің түні де, күні де ыстық қой. Кіндік қаны тамған Жайық өңірі туралы ағамыз үнемі жазып жүретін. Демалыс кезінде балаларын ауылға жібергенді тәуір көрген. «Қаланың тас қабырғалары мен тас жолында өскен балаларды ауылға жіберіп, оларды елмен байланыстырып отырған жөн» деп отырады екен. Кейін елден біреу-міреу барса, ауылдың жайын тәптіштеп сұрап, бармаса да барғандай болып, «Шірін ауыл» деп бір тамсанып қояды екен. Бұл тамсандырған ауыл – Жаңақала ауданының Көкат ауылдық кеңесіне қарасты Нарынқұм деген ауыл.

«Үштік баға»

Ағамыздың асыл жары Күлғайша апа бір әңгімесінде Әбділхамит ағамызбен қалай танысқанын баяндап берді. Әбділхамит пен оның досы Мырзабек Дүйсенов 30-ға аяқ басқанша сұр бойдақ болып жүріпті. Екеуі болашақ жар таңдап, таныс қыздардың тізімін жасап, оларға баға қояды екен. «Кейін сол тізімге қарасам, менен басқа «үштік» баға алған бір қыз жоқ болып шықты. Сол үштікті түзеуге көп талпындым. Қайда барсам да, не істесем да сол үштік ойымда жүрді», – дейді Күлғайша апа. Арада 25 жыл өткенде, 1982 жылы Мырзабек өз қолымен түзетіп: «Қазақтың «Қыз кезінде бәрі жақсы, жаман қатын қайдан шығады» деген мақалына қарсы «Күлғайша қыз кезінде 3 еді, әйел болғанда 5 болды» депті.

Иә, 1957 жылдың қазан айында отау көтерген Әбділхамит ағамыз бен Күлғайша апамыз елу жылдан аса уақыт тату-тәтті өмір сүреді. Бір бөлмелі пәтерде 7-8 жан тұрған кездері де болады.

- Бірақ бізге өмірде жақсы адамдар көп кездесті. Бірінші Алпа, екінші жақсы ағаларымыздың арқасында көп қиналған жоқпыз. Мүсілім ағамыз өзіне берілген пәтерді «көп жанды отбасы» деп бізге берді. Ол кезде үш қызымызбен ата-енеміз – бәріміз бірге тұратынбыз. Алғашында Ғылым академиясының президенті А.Қонаев берген бір бөлмелі пәтер әр жылдары М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтын басқарған директорлар Мүсілім Базарбаев, Әди Шәріпов сынды ағаларымыздың тұсында 2-3, 4-5 бөлмелі пәтерлерге кеңейе түсті» деп Күлғайша апамыз жастық кезең күндерін еске алады.

Әбділхамит ағамыз үш қызы: Раушан – математик, Айжан – архитектор, Шолпан геофизик мамандығын игеріп, өз ісінің мамандары атанды.

Алпыс жыл әдебиет үшін

Әбділхамит ағамыз Әдебиет және өнер институтында қызмет атқарған 60 жылға жуық уақыт ішінде кеңес дәуіріндегі қазақ әдебиеті тарихының үлкен маманы ретінде талай игі істер атқарды.

Осы жылдар ішінде ол қазақ әдебиеттану ғылымына сүбелі үлес қосты. Оның «Қазіргі қазақ поэмасы» (1954), «Қазақ совет әдебиеті» (1970), «Дәуір және поэзия» (1970), «Қазақ совет поэмасы елу жылда» (1970), «Қазақ совет поэмасы» (1977), «Қазіргі қазақ поэмасы» (1982), «Қалижан Бекхожин творчествосы» (1983), «Қалижан Бекхожин» (1993) атты зерттеулері мен «Қазақ әдебиеті» библиографиясының 5 томы (1917-1966), «Сәкен Сейфуллин» (С.Байболов, Б.Қойшыбаева, Ф.Элқониаман бірге, 1965), «Ғабит Мүсірепов», «Зейнолла Қабдолов» (2002), «Шерияздан Елеуқенов» (2004) атты библиографиялық көрсеткіштері мен «Әдеби өмір шежіресінің» (1917-1990) 5 кітабы, «Қазақстан Жазушылар одағына 60 жыл» (1994), «Қазақстан Жазушылар одағына 70 жыл» (2004), «Серік Смайылұлы Қирабаев» (2007), «Мүсілім Базарбайұлы Базарбаев» (2007), «Ғасыр сыры» (2008)

атты көптеген еңбектері қазақ әдебиетінің әр түрлі мәселелерін зерттеуге арналды. Бұлардың сыртында қаншама ғылыми мақала жазды, республикалық конференцияларда баяндамалар жасады.

Ағамыз арнайы айналысқан сүйікті саласы – деректану, библиография саласы, «Қазақ қолжазбаларының ғылыми сипаттамасы» жайындағы еңбектері бүгінде құнын қойған жоқ. Ә. Нарымбетов – библиографиямен өмір бойы айналысқан ғалым. Қолжазба бөлімін басқарғанда «Қазақ қолжазбасының ғылыми сипаттамасын» шығаруға басшылық жасайды. Деректану, библиография бөлімін басқарғанда «Қазақ әдебиетінің» 5 томдық библиографиялық көрсеткішін, «Әдеби шежіренің» 5 томын құрастырады. Махамбет Өтемісұлы, Сәкен Сейфуллин, Ғабит Мүсірепов, Зейнолла Қабдолов, Мүсілім Базарбаевтардың библиографиялық көрсеткіштерін жасаған. Бұлардан басқа Қазақстан Жазушылар одағының 60 жылдық, 70 жылдық мерейтойлары қарсаңында одақтың шежіресін жасаған.

Ғалымның кітапханасы

Әбділхамит ағамыз өмір бойы кітап жинаумен айналысқан. Көшіп-қонып жүрген кезінде де қоятын жер болмай, талай кітаптарын жоғалтқан екен. «Кейін үй кеңейген соң, үйдің бір бөлмесін кітапхана етіп жасап бердік. Кітаптары оған да сыймайтын. Сол көп кітаптың ішінен шықпай отырып жұмыс жасайтын. «Менің кітаптарымды кітапханаға тапсырыңдар», – деп аманаттап кеткендіктен, өзі өмірден өткен соң, оның кітаптарын Ғылым академиясының Орталық ғылыми кітапханасына тапсырдық. «Үйде тұрғанша елдің пайдасына жарасын» деп ойлаған болу керек. Оның өмір бойы жинаған кітаптарын бүгінде қаншама оқырман қауым пайдаланып жүр. Әбділхамитке қолтаңба жазып берген ақын-жазушылардың кітаптарын кітапханадан көргендер өзіме айтып келіп жатады» дейді ғалымның жары бүгінде.

Әбділхамит Нарымбетовтің еңбегі өз кезінде бағаланды

РОДОначальник областного телевидения

12 марта
этого года исполнилось бы
90 лет
Наурызғали
Сдыковичу
Сдыкову, выпускнику
нашего вуза,
известному журналисту
и общественному деятелю,
организатору областного
телевидения и радио.

Говорят, что горы видны лучше, когда находишься от них на отдалении. 20 лет, как этого замечательного человека нет с нами, но память о нем в сердцах его родственников, друзей и многочисленных учеников не ослабевает. В 1944 году, когда остро не хватало учителей, 16-летний Наурызғали уже учил детей, затем был заведующим Жанажольской начальной школы в Фурмановском районе. В 1947 году заканчивает педучилище, а в 1951 году - исторический факультет Уральского пединститута имени А.С.Пушкина. С 1954 по 1962 год он работал в аппарате Западно-Казахстанского обкома партии, затем был инструктором школьного отдела обкома партии. С 1958 по 1962 г. занимал должность заведующего отделом школ, науки и вузов обкома партии. Затем была учеба в Высшей партийной школе при ЦК КПСС в Москве. Самым плодотворным и творческим периодом его жизни стали годы его работы на посту председателя областного комитета по телевидению и радиовещанию с 1964 по 1988 год. Это были годы становления областного телевидения, когда на базе примитивного телеоборудования, при отсутствии квалифицированных специалистов Наурызғали Сдыковичу удалось создать работоспособный коллектив, обеспечивший выпуск качественных теле- и радиопередач, как говорится, «войти в каждый дом» с рассказами о героях труда, простых сельчаных и заводчанах, учителях и врачах. Многие ученики Н.С.Сдыкова стали известными писателями, поэтами, режиссерами и публицистами. Среди них Мукадес Ислямғалиев, Геннадий Доронин, Вера Галактионова, Айтқали Нариков, Лев Архипов, Люция Ералина, Валентин Бучкин, Геннадий Бугаев и др. В эти дни супруга ветерана Капия апа и его дети, среди которых выпускник нашего университета, доктор исторических наук, профессор М.Н.Сдыков, получают немало весточек со словами благодарности в адрес незабвенного Наке, блестящего журналиста, талантливого организатора, кавалера ордена «Знак Почета», «Отличника телевидения и радио Казахской ССР», «Заслуженного работника культуры Казахской ССР». Его имя присвоено улице в Уральске, по которой ежедневно идут на работу сотрудники областной телерадиокомпания.

Собкорр.

да. «Тынымсыз еңбектің бағаланғаны: ол филология ғылымдарының докторы болды, профессор атағын алды. Шоқан Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты атанды.

«Шәкіртсіз ұстаз тұл» дейді дана халқымыз. Ғалымның шәкірттері жетерлік. Ақыл-кеңес сұрап келгендердің бәріне де жол көрсетуден жалықпаған ағамыз өмірден өткенге дейін қолжазбаларды оқып, оларға пікір айтып жататынын кандидаттық диссертация қорғау кезінде де көргенбіз. Олардың көпшілігі диссертациялық жұмыстар, не болмаса баспаға ұсынылған зерттеу еңбектер екені айқын. Әбділхамит Нарымбетовтің жетекшілігімен Т.Сыдықов, С.Ашимханова, Е.Тұрсынов тәрізді ғалымдар докторлық диссертация қорғады. Т.Әуелбеков, Д.Есенжанова, Ж.Шалғымбаева, Н.Жұмаділов, Г.Орда, А.Үсенова, Г.Искакова, Н.Сағындықов, Ж.Досбай, Г.Асқарова тәрізді біраз жас ғылымға жолдама алып, ғылым кандидаты атанды.

Қазақ әдебиетінің тарихы мен қазақ әдебиеттану ғылымына арналған ғылыми мұрасы мен ғылыми жолын жалғастырған шәкірттері, шаңырағының отын өшірмей, ғалымның жарқын істерін келешекке аманат етуді аралаған отанасы бар да ғалым ағамыздың сәулесі ешқашан сөнбек емес.

Рита СҰЛТАНҒАЛИЕВА,
М. Өтемісов атындағы БҚМУ-дың
қауымдастырылған профессоры, филология
ғылымдарының кандидаты

Қажырлы еңбек ардагері

Қоғам тұлғаны қаншалықты жетілдірсе, жетілген тұлға да қоғамды соншалықты дәрежеде дамытады. Сондықтан қоғам дамуында білім беру ең маңызды мәселе болып табылады. Өрбір мемлекеттің өсіп өркендеуінің, бәсекеге қабілетті болуының ең басты ошағы – ұстаз берген білімде. Сондықтан да дамудың ең биік көкжиегінен көрінгісі келген кез келген мемлекет ең алдымен білім беру саласын дұрыс жолға қойып, сапасын көтеруді мақсат етеді. Ендеше, осындай бәсекеге қабілетті, рухы биік ұрпақ тәрбиелеу жаңа формация мұғалімінің еншісіне тиері анық.

Мұғалім - мамандық болса, ұстаздық - қасиет, табиғат дарытқан құдірет. Таңғажайып құдіретті бойына сіңірген ұлағатты ұстазымыздың бірі де бірегейі, педагогика ғылымдарының кандидаты, педагогика және психология кафедрасының доценті - Байжан Молдағалиев. Абыройлы мамандықты А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтының қабырғасынан 1971 жылы меңгеріп шыққан. 4 жыл мектеп қабырғасында ұстаздық қызмет атқарып, 1976 жылдан бастап М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің педагогика және психология кафедрасында ардагер ұстаз еңбегін жалғастыруда.

Жүсіпбек Аймауытов: «Мұғалім істеген ісінің өнімді, берекелі болуын тілесе, әуелі өз қызметін шын көңілмен жақсы көрсін», - деген екен. Басқа қызметте мүмкіндіктер болғанымен, бұл мамандықты ағайымыз жанына жақын тұтқан. Ата-анасы да мұғалімдік қызметте болғандықтан, ұстаз мамандығын қалауына бірден-бір септігін тигізсе керек.

Ұстаздың ең басты көрсеткіші білім деңгейімен өлшенеді. Бұл орайда Байжан Айдынғалиұлының білім мен ғылым жолындағы тынымсыз ізденістерін ерекше айта аламыз. Өзінен озатын шәкірт тәрбиелеуді мақсат тұтқан шебер ұстаз үздіксіз ізденісте болып, ғылыми және оқу әдістемелік жұмыспен айналысып, 1976 жылы Москвада кандидаттық диссертациясын қорғайды. Педагогикалық қызметінің барысында 15 шақты кітап шығарып, әріптестері мен студент қауымының ілтипатына бөленсе, «Этносаралық қарым-қатынас педагогикасы», «Қимыл ойындар», «Мектеп мұғалімінің анықтамалығы» секілді еңбектері педагог мамандардың қажетіне жарап келеді. Сонымен қатар «Студент-жастарды тәрбиелеудің мәселелері», «Этностілдік процестер және этносаралық қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру» т.б 100-ден астам ғылыми мақалалары халықаралық және республикалық конференция материалдарында жарық көрген.

«Мұғалімі қандай болса, қоғамы да сондай болмақ» деген бұлжымас заңдылық ерте уақыттардың өзінде-ақ белгілі болған. Білім беру мен ғылыми қызметкерлердің еңбегі мен беделі университет басшылығы мен үкімет тарапынан бағасын алуда. Бұл орайда Байжан Айдынғалиұлы Білім және ғылым министрлігінің Құрмет грамотасымен және Ы.Алтынсарин атындағы төсбелгімен марапатталған. Бұл - көпжылдық ұстаз еңбегінің жемісі. Ол өз мамандығының шарықтау шегіне ерінбей-жалықпай еңбек еткен жан ғана жетеді деген пікірде. Жан-Жак Руссоның: «Ұстаз болу - өз уақытыңды аямай, басқаның бақытын аялау», - деген нақыл сөзі осы орайда дәл айтылғандай! Ұстаз қазіргі уақытта «оқимын» деген студент үшін мүмкіндіктің көп екендігін айта отырып, ақылы түрде білім алатын студенттердің өз мүмкіндіктерін толықтай пайдаланбайтындығына қапаланады. Расымен де, тәжірибелі ұстаз сөзі студенттерге ой салса керек.

Ұлы жазушы әрі ғұлама ғалым М. Әуезовтің: «Ел болам десен, бесіңді түзе!» - деген нақылы бар. Ол - еліңнің ертеңі, жас ұрпағыңды, жақсылап өсір дегені. Оған қоса «бесік» сөзі тәрбиенің ұлттық мәйекті болсын дегенге меңзеп тұр. Осы міндеттің көп салмағы ұстаздарымызға артылады. Ұлы данышпан Әп - Фараби: «Ұстаздар - құдды жұрт айтатын, тамшысымен тас тесетін су сияқты» - дегеніндей, ұстаздық жолдың, ұстаздық міндеттің жүгі ауыр екені айдан анық. Ендеше, ел келешегі - ұстаз қолында. Саналы шәкірт, білімді ұрпақ Байжан Айдынғалиұлы сияқты ұлағатты ұстаздардың еңбек жолындағы жемісі деп ой түйемін.

Нұржауған ҚАЙЫРОВА,

филология:қазақ тілі мамандығының 4-курс студенті

«Қазақтың қаны бір, жаны бір жол басшысы – мұғалім. Еліміздің аз ғана жылдық ояну дәуіріне баға беру үшін алты алаштың баласы бас қосса, қадірлі орын – мұғалімдердікі»

Мағжан Жұмбаев

Ұстаз болу – жүректің батырлығы!

Ертеңгі күннің бүгінгіден гөрі жарқынырақ болуына ықпал етіп, адамзат қоғамын алға апаратын құдіретті күш тек білімге ғана тән. Демек, қай елдің болсын өркендеуі, құлаштап қанат сермеуі, өркениетті дүниеде өзіндік орын ала білуі білім саласының даму бағытымен тікелей байланысты екені айдан анық. Осы жолда еңбегі ерен, «ұстаз» деген ұлағатты ұғымды иығына салып, елдің жүгін қайыспас қара нардай көтерген ұстаздардың бірі - Утегенова Қарлыға Тасқалиқызы.

Қ.Утегенова - тәжірибелі оқытушы, өз ісінің хас шебері. 1986 жылы А.С.Пушкин атындағы пединституттың филология факультетін үздік аяқтап, 1986-1989 жылдар аралығында Жымпиты және Жәнібек аудандарындағы ауылдық мектептерде қызмет атқарады. 1998 жылы Қ.Утегенова Мәскеу қаласындағы Ұлттық білім мәселелері институтында педагогика ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін диссертация қорғайды. 2001 жылы БҚМУ доценті академиялық атағы берілсе, 2002 жылы ҚР БҒМ шешімімен «Педагогика» мамандығы бойынша доцент атағы беріледі.

«Орыс тілінің практикалық курсы» атты оқулығы Республикалық оқу-әдістемелік кеңестің басылымға шығуға ұсынысын алған. Барлық оқу құралдары Қазақстанның бірнеше ЖОО-да, колледждерінде пайдаланылады. Қ.Утегенова оқу үдерісіне электронды оқулық бойынша жұмыстарды енгізді.

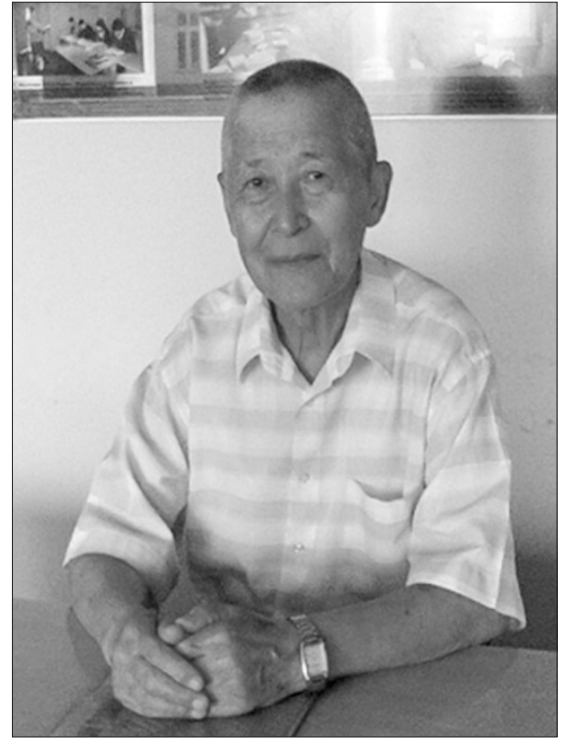
Еңбек елеусіз қалмайтыны белгілі. Өмірлік ұстанымы белсенді, ұйымдастырғыш қабілеті жоғары, еңбексүйгіш Қ.Утегенова әріптестері мен студенттер арасында үлкен беделге ие.

Қасиетті қара шаңырақтан білім нәрімен сусындап, «Ұстаз» деген атақты алып шығу, студенттерге жақсы тәрбие мен білім беру - үлкен ерлік. Себебі, сіз тәрбиелеген ұрпақ ертеңгі күні еліміздің тірегі болмақ. Тәуелсіздіктің тұғырын, еліміздің тыныштығын сақтап қалатын да солар. Сондықтан ұстаз болу - жүректің батырлығы!

Ақжол ЗАЙНУЛЛИН,
02404-топ студенті

«Ұстаз-ұлық емес, ұлы қызмет» - деген Бауыржан атамыздың нақылы бүгінгі сөз еткелі отырған қадірлі ұстазымыз Темірғали Қайырғалиұлына арналады. Ол - өмірінің бар саналы ғұмырын жоғары оқу орнының студенттеріне жантау ілімін меңгертіп, кәсіптік тұрғыдан дамытуға үлес қосып жүрген аяулы ұстаз.

Ардагер ҰСТАЗ

Қайырғалиев Темірғали 1945 жылдың 15 ақпанында Батыс Қазақстан облысы, Қазталов ауданында дүниеге келген.

1961 ж. Жаңақала ауданы, Мәштексай қазақ орта мектебін бітіріп, 1962-1966 жылдары А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтында оқиды, ал М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінде 50 жылдан астам үздіксіз қызмет етіп келеді.

Қажырлылықпен еңбектеніп жүрген, өз саласының «еңбек торысы» атанған ұстаз - қара шаңырақтың ардагер ұстаздарының бірі. Темірғали Қайырғалиұлы 1980 жылдан бастап «Жалпы педагогика және психология» кафедрасында «Жалпы психология», «Жас ерекшелік психологиясы», «Этнопсихология», «Педагогикалық психология», «Қарым-қатынас психологиясы», «Туристік іс-әрекет психологиясы», «Психология және тұлға дамуы» пәндерінен дәріс жүргізеді.

Аға оқытушы Темірғали Қайырғалиұлының ұстаздық қызметі оның өмірімен етене үндесіп кеткен. Ұстаздың өз мақсатына табандылығы туралы көптеген жылы пікірлер бар. Менің ойымша, ардагер ұстаз білікті шәкірттерді тәрбиелеуді бөрінен жоғары қояды.

Темірғали Қайырғалиұлы - жемісті ұстаз. ТМД, республика және облыс көлемінде алпыстан астам ғылыми мақалалары мен әдістемелік оқу-құралдары ғылыми жинақтарда басылып, таралған. Темірғали Қайырғалиұлы мектепте және жоғары оқу орнында психологиялық, этнопсихологиялық мәселелерден студенттерге білім беруді жетілдіру бойынша ғылыми зерттеу жұмыстарын жүргізіп, өзі де республикалық басылымдарда «Психологиялық білім қажет», «Мамандық таңдауға кім жауапты?», «Махамбеттей патриоттар болсын», «Ойын-дүниетаным құралы», «Тіл-адамдар арасындағы қарым-қатынастың негізі» т.б.мақалаларын жариялап келеді.

Педагогика және психология мамандығының күндізгі және сырттай оқу бөлім студенттеріне арналған «Психологиялық тестілер жинағы» электронды оқу-әдістемелік құралын жазған.

Ұстаздың еңбегі ҚР Білім және ғылым министрлігінің Құрмет грамотасымен жоғары бағаланып, республикалық «Оқу-ағарту ісінің үздігі» төсбелгісімен марапатталған. Облыс, қала және университет басшылығы тарапынан алған бірнеше Құрмет грамоталары мен Алғыс хаттары да оның тынымсыз еңбегінің дәлелі. Ол «Жаңақала ауданының құрметті азаматы» атанып, ел құрметіне бөленген жан. Қазіргі таңда Темірғали ағамыз ұл-қызынан төрт немере сүйіп отырған аяулы еке, ардақты ата.

Мейірман ЖАНҰЗАҚОВ,
02404-топ студенті

8 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЙЕЛДЕР КҮНІ НАУРЫЗ

Наурыз нақыштары

8 Наурыз – Халықаралық әйелдер күніне қатысты қызықты деректер ұсынамыз:

1. 1910 жылы Копенгаген қаласында өткен Халықаралық социалист әйелдердің конференциясында Клара Цеткин 8 наурыз күнін Халықаралық әйелдер күні мерекесі етіп жариялауды ұсынды және өз құқықтары мен теңдік үшін күресуге шақыратын үндеуін оқыды. Бұл үндеу дүниежүзінің көптеген елінің әйелдерінен қолдау тапты. Олар тек өз құқықтары үшін күресуді ғана емес кедейшілікке, еңбек ету құқығы мен ар-намыстың тапталмауына және бейбітшілік үшін күресетіндерін білдірді.
2. Бұрын КСРО құрамында болған елдерде 8 наурыз мерекесінің символы болып мимоза гүлі есептелген. Бірақ, шынтуайтына келгенде аталған мейрамды тойлайтын көптеген ел үшін Әйелдер күнінің символы – қызғалдақ.
3. Бұл мереке Ежелгі Римде де тойланған. Олар да бұл күні нәзік жандыларға сый тартып, құттықтауларын жеткізеді екен. Өдетте мұндай құрметке билеушілердің жұбайлары ғана ие болған. Ал, құлдықтағы әйелдерге ресми демалыс тағайындалып отырған.
4. Капиталистік елдер 8 наурызды мереке деп мойындаған жоқ. Өлі де солай. Бірақ

көп елде, атап айтқанда: Америкада – «Аналар күні», Францияда – «Әжелер күні», Жапонияда – «Қыздар күні» деген бар. Олар жаз айларында тойланады.

5. Қазір 8 наурыз Қазақстан, Армения, Әзірбайжан, Ауғаныстан, Беларусь, Буркина-Фасо, Вьетнам, Гвинея-Бисау, Грузия, Замбия, Камбоджа, Қырғызстан, Кирибати, Қытай, Коста-Рика, Куба, Лаос, Мадагаскар, Молдова, Моңғолия, Непал, Ресей, Сербия, Тәжікстан, Түркменстан, Уганда, Өзбекстан, Украина, Хорватия, Черногория, Эритрея, Латвия сынды әлем елдерінде аталып өтіледі.

6. Мадагаскарда 8 наурыз күні тек әйел адамдар ғана демалады екен. Ал Қытайда мүлдем демалыс күні деп бекітілмеген. Бізде болса, бұл күн ресми түрде демалыс күні деп 1966 жылы жарияланды.

7. Аталған мейрам оны тойламайтын елдерде басқа мерекелерге сәйкес келеді. Мысалы, Сирияда 8 наурыз – Революция күні, Замбияда – Жастар күні, Малайзияда – Сұлтан күні, Либерияда – Соғыста бақилық болғандарды еске алу күні.

Шұғылалы көктем

Шұғылалы көктемнің алғашқы мерекесі – 8 Наурыз Халықаралық әйелдер күні мейрамымен шын жүректен құттықтаймыз!

Ана қуанышы, әйел қуанышы – әр үйдің, отбасының, Отанның мерейі. Деніңізге саулық, отбасыңызға бірлік-береке, толағай табыс, қызметте өрлеу және махаббат пен әсемдік тілей отырып, мына өлең жолдарын Сіздерге арнаймыз:

Сұлулардың күні дейді бұл күнді,
Бақтар жайнап, сайратады бұлбұлды.
Еркек түгел еркелерге берем деп,
Қолдарына ұстап апты бір гүлді.

Осынау күн - беделі бір өскен күн,
Жұрттың бәрін мен өзіме дос көрдім.
Қай қияға жұмсаса да баратын,
Әйелдерге антын бұзбас әскермін.

Ұмытылмай сонау жастық кездегі
Айтылады махаббаттың сөздері.
Гүлді ерекше ұнатады әйелдер,
Гүлдерге ұқсап тұрғаннан соң өздері.

*Ерекше ілтипатпен қазақтың аналарына деген құрметімізді білдіріп,
қолымызды жүрегіміздің тұсына қойып, иіліп тәжім етеміз.*

Сабыр мен төзімнен жаралған аналар, аяулы әжелер, көктемдей құлпырған қыз-келіншектер, мерекелеріңізбен!

Мерекелеріңізбен!

Көш келдің, өз Наурыз!

Түркі халықтарында жаңа жыл көктем мерекесімен бірге басталады. Яғни, 22 Наурыз - Жыл басы. Осы орайда 22 Наурыз мейрамына байланысты 22 қызықты деректі Сіздердің назарларыңызға ұсынамыз.

1. Наурыз мерекесі - әлемнің ең көне мерекелерінің бірі. Орта Азия халықтарында бес мың жыл бойы тойланып келеді. «Наурыз» сөзі парсы тілінен аударғанда «Жаңа күн» деген мағынаны береді.

2. Бұрынғы қариялар 22 наурызды «Қызылбастың наурызы» дейді екен (Қызылбас - Иран, бұрынғы Парсы елінің қазіргі атауы). «Наурыз» сөзі парсы тілінен шыққан, «жаңа күн» деген мағынаны білдіреді. Қазақ халқы наурыз демей, Амал деген.

3. Наурыздың дәстүрлі тағамы - «Наурыз көже». Ол жеті түрлі азықтық заттан тұрады. Жеті деген сан аптаның жеті күнін бейнелейді, бұл санның мағынасы терең. 7 санға байланысты әдет-ғұрыптар бар. Наурыз мерекесін тойлау кезінде, ақсақалға наурыз көжеге толы жеті кесе ұсынылады. Наурыз кезінде әр адам өз үйіне 7 қонақты шақырып, өзі де 7 үйге жолығады. Өзбекстанда «Сумалақ» - наурыз көжеге ұқсас тағам дәстүрлі болып саналады. Ол да жеті азықтық заттан әзірленеді.

4. Наурыз мерекесі 18 ғасырға дейін Ежелгі Грекияда, Ежелгі Римде, Ұлыбританияда аталып өтіліп, 1700 жылға дейін ежелгі Русьте тойланып келген деген дерек бар. Көктем мерекесі туралы мәліметтер антикалық және орта ғасырлық жазушылардың еңбектерінде кездеседі.

5. Наурызды тойлау тарихы Ұлы Абай өзінің «Біраз сөзі қазақтың қайдан шыққаны туралы» жазбасында Наурыз тарихын көшпелі халықтардың «хибиғи», «хұзағи» деп аталатын көне заманына ұштастырады. Парсының «нау» сөзі әр түрлі өзгерістерге ұшырағанымен, сол мағынада көп халықтың тілінде сақталып қалған. Ол орысша нов (ай), немісше нойе, латынша нео. Осылайша «нау» сөзі үнді-еуропалық халықтар дараланудан да бұрын пайдаланылған.

6. Наурыз мейрамы - діни мереке емес. Бұл - қалың қыстан аман-есен шығып, күн нұрына бөленіп, жаңа жылды қарсы алу мерекесі. Наурыз мерекесінде көріскен жандар бір-бірін құшақ жая қарсы алып, игі тілектер айтады. Қазақ халқы бұл күні дүниеге келген қыз балаларға Наурыз, Наурызгүл, Наурызжан, ер балаларға Наурызбай, Наурызбек, Наурызхан деген есім берген.

7. 2010 жылдың 10 мамырынан бастап Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас ассамблеясының 64-қарарына сәйкес, 21 наурыз «Халықаралық Наурыз күні» болып аталып келеді. Бас Ассамблея өзінің берген түсініктемесінде «Наурызды көктем мерекесі ретінде 3000 жылдан бері Балқан түбегінде, Қара теңіз аймағында, Кавказда, Орта Азияда және Таяу Шығыста 300 миллион адам тойлап келе жатқандығын» мәлімдеді.

Ал UNESCO болса, 2009 жылдың 30 қыркүйегінде Наурыз мейрамын адамзаттың материалдық емес мәдени мұра тізіміне кіргізді.

8. Наурыз - көктем мен еңбектің, достық пен бірліктің мейрамы болумен бірге, халқымыздың салт-дәстүрлерін құрметтеп, ұлттық қасиеттерімізді бойына сіңіріп, жан-жақты дамыған өнегелі, өнерлі азамат тәрбелейтін ұлттық мейрамымыз.

9. Ұлы ғұламалар Әбу Райхан Бируни, Омар найям тәрізді әлем таныған тарихи тұлғалардың еңбектеріндегі Шығыс халықтарының Наурыз мейрамын қалай тойлағаны туралы деректерге назар аударсақ, парсы тілдес халықтар Наурызды бірнеше күн тойлаған. Яғни, олар Наурыз күндерінде мынадай салт-дәстүр, ырымдар жасаған: Әр жерде үлкен от жағып, отқа май құйған. Жаңа өнген жеті дөңге қарап болашақты болжаған. Жеті, ақ кесемен дәстүрлі ұлттық көже «сумалық» ұсынған. Ескі киімдерін тастаған. Ескірген шыны аяқты сындырған. Бір-біріне гүл сыйлаған. Үйлерінің қабырғасына дөңгелек ою - «күн символын» салған. Үйлеріндегі тіреу, ағашқа гүл ілген. Жамбы ату тәрізді түрлі жарыстар өткізген. Бұл күні көрі-жас мәз болып, бір-біріне жақсы тілектер айтқан, араздасқан адамдар татуласқан.

10. Наурыз мейрамына байланысты мынадай атаулар бар: Наурыз күні, Наурыз айы, Наурызсана, Наурызкөже, Наурыз тойы, Наурыз жыры, Наурыз жұмбақ, Наурыз бата, Наурыз тілек, Наурыз төл, Наурызкөк, Наурыз есім, Наурыз шешек, Наурызша, Өз, Қыдыр, Саумалық, Мұхаррам (тыйым), Самарқанның көк тасы.

11. Наурыз мерекесінің туу тарихы турасында талас көп. Наурыздың нақты тарихы тереңде жатыр, ол өзінің бастауын мұсылмандыққа дейінгі заманнан алады. Кейбір ғалымдар бұны зороастризм мен шаманизм кезеңіне дейінгі уақытпен байланыстырады. Кейбіреулер Парсы патшасының жорықтарымен байланыстырып жүр.

12. Атырау және Маңғыстау облыстарында Наурыз мерекесі 14 наурыздан басталып, «Амал» деп аталады, осы мейрамның дәстүрлі элементі - «Көрісу». Бұл күні адамдар қол алысып қауышады. Сонымен бірге, барлығы «Жаңа жыл құтты болсын!» деп амандасады.

13. 1926 жылдан бастап, тоталитарлық жүйенің ықпалымен наурыз мерекесін тойлауға тыйым салынды. Көп жылдар бойы ұмытылып, сынын жоғалтқан мереке 1988 жылдан бері қайта жаңғырып, Наурыз мейрамын тойлау дәстүрі өз жалғасын тапты.

14. Наурыз мерекесі 1991 жылы 15 наурызда Қазақ ССР Президентінің қаулысының негізінде мемлекеттік мәртебеге ие болды. Елбасы наурыз айының 22 жұлдызын «Наурыз

мейрамы» деп жариялады. Ал 2009 жылдың 24 сәуірінде ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев наурыз айының 21, 22, 23 күндеріне «Наурыз мейрамы» деген мәртебе берді.

15. Наурыз Қазақстанда ғана тойланбайды. Жақын шетел елдері (Әзербайжан, Тәжікстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Түрікменстан, Ресей) Наурыз мерекесін қарсы алады. Ауғанстан, Иран секілді алыс шет елдері мерекенің келуін тағатсыздана күтеді.

16. Бұрын Наурыз мейрамын тойлау таң атуды қарсы алудан басталды. Бұл ежелгі ғұрыптардың біріне «Бұлақ көрсең, көзің аш!» деген мәтелге байланысты болды.

17. Наурыздың алғашқы күндерінің бірінде қазақ халқының наным бойынша жердің бетінде ерекше бір гүл жүреді. Білетін адамдар мұны жұмақтан шыққан қойлар бірінші болып сезеді, оларды баққан қойшы да байқайды дейді. Мұндай күні бүкіл табиғат, жан-жануарлар, адамдар жандана түседі. Бұл күні шаш алуға, тырнақ алуға болмайды, әйтпесе сал болып қаласың дейді. Айналадағы жан иесінің бәрі «өзден» кейін ғана ерекше күш-қуатқа ие болады. Халықта мынадай қанатты сөз бар: «өз болмай, мәз болма».

18. Бұл мереке Ислам дәуіріне дейін тойланып, халық арасында ерекше қолдауға ие болып келеді. Шығыс елдерінің (шәмси) күнтізбесі бойынша, наурыздың басталуы хамал (амал) айының 1 жұлдызы болып есептеледі. Хамал - Тоқты шоқжұлдызының ескі парсыша атауы. Күн мен түн теңеліп, амал кірген сәтте Тоқты шоқжұлдызы туады.

19. Наурыздың мағынасы - наурыз парсыша «нау» (жаңа) және «руз» (күн) Жаңа жылдың бірінші күні деген мағынаға ие. Ол күнтізбелік жылдың үшінші айы (31 тәулік), көктемнің басы. Қазақтар бұл мейрамды Өз Наурыз мейрамы деп те атайды.

20. Шығыс жыл санағы бойынша, мереке ирандықтардың жаңа жылы Наврузбен жанасады. Наурыз мерекесін түркі тілдес халықтар тойлайды. Тәжік халқы бұл мерекені «Бәйшешек», «Гүлгардон» не «Гүлнавруз», татарлар «Нардуган», бирмалықтар «Су мейрамы», хорезмдіктер «Наусарджи», буряттар «Сагаан сара», армяндар «Навасарди», чуваштар «Норис ояхе» деп атаған.

21. Мереке күні қар жауып тұру жақсы ырым деп саналған. Бізге жеткен қазақ аңыздарында қыздың сұлулығы Наурыздың ақ қарына теңестеріледі. Бұл таңғажайып жайт емес, өйткені наурыздағы қар әдетте жұмсақ, ерекше аппақ болады.

22. Наурыз айы туғанда өтетін «Көрісу» бір күнмен шектелетін мереке емес, ол наурыздың 14-інен басталып, айдың соңына дейін жалғаса береді.

Өз Наурыз!

Табиғаты ғажап, көркем, сән екен,
Көз тартады көршілістер сан мекен.
Ата-дәстүр ғұрпы мәңгі сақталған,
Тарихымызға қызығады ел ертең.

Қазақ деген құтты елді мекендеп,
Келеді ылғи болашаққа жетелеп.
Ақ ішетін күн туады ертең-ақ,
Харам ойлы кейбір жандар бірақ та
Ойлап қалар «ақты шарап» екен деп.

Ақ дегенім...
Асыл анам дайындайтын көжелер,
Жеті тағам қосса дәмі өзгерер.
Көкпар тартып, бәйге шауып жігіттер,
Көгер көзге қызығардай өзгелер.

Кетсе-дағы бір басымыз қосылмай,
Наурыз келсе бәрі менің досымдай.
Араздасқан екі бауыр біріксе,
Өз-Наурыздың қасиеті осындай!

Сақта Тәңір...
Түсірмеші Елорда күйін мүлде,
Алыптансын Алатаудың жиегінде.
Шаһарлар артта қалсын, бірақ та сен,
Көш баста бүкіл әлем биігінде..!

Мәлдір НЕСІПБАЕВА,
ҚТӘ-31 тобының студенті

Ұлыстың ұлы күні – Наурыз мерекесі баршамызға құтты болсын, бақыт әкелсін!

Тек адамзат қана емес, табиғаттың да жасарып, бой түзейтін шағы – Ұлыстың ұлы күнінің баршамыз үшін жолы да, жөні де бөлек. «Туған ай – тураған етпен тең», әне-міне дегенше қар еріп, жылғалардан су ағып, табиғат жасарып, көктемнің саумал самалына ілесіп Наурыз да жетті. Тарихи тамыры тереңге бойлаған өз Наурыз дана халқымызда қай кезде де еңсесі биік елдіктің, іргесі сөгілмес бірліктің, ырыс пен ынтымақтың мерекесі болып келген. Қазақстан халқы үшін Наурыз мейрамы – көктем мен жаңаруды айшықтайтын мерейі тасыған ұлы мереке. Наурыз - көктемгі жаңарудың, махаббаттың, ақ пейіл мен татулықтың мерекесі. Ол - өткенді саралап, болашағымызды болжайтын ерекше кезең. Ақ ниетпен өткенге салауат айтып, ақ тілекпен жаңа Наурызды қарсы алайық! Отанымызға – береке, халқымызға – игілік, мемлекетімізге – молшылық, ал әр шаңыраққа бақыт пен шаттық тілейміз. Еліміз өркен жайып, Наурыз баршамызға ынтымақ пен сәттілік алып келсін!

«ОБНОВЛЕНКА» ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ: ЗА ИЛИ ПРОТИВ

В Послании Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана от 10 января 2018 года «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции» говорится «Будущее казахстанцев – за свободным владением казахским, русским и английским языками... Знание русского языка остается важным» и указывается, что в обновленных программах разработана новая методика изучения языков.

В последнее время часто приходится сталкиваться с критикой обновленной программы содержания образования, внедряемой в средних школах Казахстана. Особенно сильно это ощущается в отношении преподавания русского языка. Я бы назвала это не столь критикой, сколь критиканством, потому что для разумной критики необходимо глубоко понимать суть вопроса.

Наверно, можно найти много причин, почему люди не хотят принимать новое содержание обучения.

Современный мир характеризуется высокой динамичностью, поэтому сегодня встречается достаточно много людей, которые не только имеют определенные трудности в адаптации к новым условиям, но даже испытывают страх.

Страх перемен дезадаптирует человека, мешает ему максимально развиваться и полноценно функционировать в обществе. Страх перемен заставляет нас говорить: «Мы боимся перемен...», «Нас учили хорошо, пусть так и будет...», «Только обучая так, можно научить быть грамотными...». Да мало ли что скажет человек, чтобы оправдать свою точку зрения. Не будем глубоко вдаваться в этот вопрос, чтобы не увязнуть в ней, потому что цели у меня сейчас другие.

Попробую отразить свою точку зрения на эту проблему, анализируя причины внедрения такой системы образования.

Так почему «обновленка» по русскому языку – это хорошо?

ПЕРВАЯ ПРИЧИНА – ТЕОРИЯ КАК ОСНОВА ПРАКТИКИ!

Следует помнить, что практика всегда основывается на теории. Теория имеет смысл и без применения на практике, а вот практика без теории опасна, потому что в таком случае она будет поверхностна, «рукодельна». О такой ситуации обычно говорят: «сам не понимает, что делает».

Обратимся к такой науке, как языкознание. Что она говорит о лингвистических парадигмах? Причем акцентирую внимание читателя на том, что эта наука является общей для всех языков, не только для русского...

В процессе эволюционного развития в языкознании сформировались три научные парадигмы.

Первая научная парадигма называется сравнительно-исторической. Ученые в течение 19 века исследовали праязыки, родство языков, устанавливали степени родства языков путем построения генеалогической классификации языков (вспомните классификацию языков на славянские и тюркские например), изучали этимологию слов, т.е. их происхождение.

Вторая научная парадигма была названа системно-структурной. Практически весь 20 век лингвистические исследования были посвящены выстраиванию системы и структуры языков. Помните: лексика и ее структурные части (синонимы, неологизмы, диалекты и др.); морфология и ее структурные части (имя существительное – падеж, склонение, число, род и др.). Ученым-лингвистам удалось достичь блестящих успехов в изучении строения и организации языковых единиц в системе.

В основу обучения языкам советской системы образования была положена именно эта, привычная для нас, системно-структурная парадигма, по которой мы обучали детей по настоящее время.

Сегодня никто не умаляет значения этой парадигмы. Известный ученый-лингвист В. А. Маслова пишет: «Фундаментальные исследования, выполненные в рамках этой парадигмы, являются ценнейшим источником сведений не только для современных исследователей, но и для будущих поколений».

Однако к концу 20 в. языкознание претерпевает кризис из-за чрезмерного увлечения формальной, организационной стороной языка. Ошибкой структуралистов было жесткое ограничение языка от культуры, человека, общества. Ученые признали, что надо учитывать человеческий фактор в языке, и языковые исследования смещаются с объекта на субъект, т.е. объектом пристального внимания ученых становится «человек в языке и язык в человеке». Говоря проще, ученые начинают задумываться о том, что язык имеет отношение к человеку и что именно человек говорит на том или ином языке.

Поэтому с конца 20 века господствующей в лингвистической науке признана третья парадигма, названная антропоцентрической. В центр лингвистических исследований становится человек, языковая личность, а язык признается важнейшей его характеристикой.

Например, в современной вузовской программе, кроме традиционных дисциплин, таких как морфология, словообразование и синтаксис, сегодня изучаются лингвопрагматика, лингвокультурология, когнитивная лингвистика, психолингвистика, этнолингвистика и др.

Говорят: «Теория без практики – мертва». Общеизвестны слова Дмитрия Менделеева «Теория, не проверяемая опытом, при всей красоте концепции теряет вес, не признается; практика, не опирающаяся на взвешенную теорию, оказывается в проигрыше и убытке». Немецкий физик Роберт Кирхгоф говорил: «Нет ничего практичнее хорошей теории».

Поверим, уважаемый читатель, великим умам и признаем, что лингвистическая теория обогнала практику и идет вперед семимильными шагами, а практика осталась бы далеко позади, если бы Казахстан не начал внедрять обновленное содержание по русскому языку, взяв за его основу современную парадигму – антропоцентрическую.

И немного отвлечемся в сторону...

Вспомним слова великого Эйнштейна «Теория - это когда все известно, но ничего не работает» и соотнесем их с традиционной методикой преподавания языков, нисколько не умаляя ее положительных сторон. Среднестатистический житель Казахстана изучает языки в течение 10-15 лет. Насколько развита его коммуникативная компетенция?

Факт первый: сегодня многие выпускники сельских казахских школ не говорят на русском языке.

Факт второй: а говорит ли на казахском языке русскоязычное население страны, изучая его на протяжении 11 лет в школе и продолжая изучать в колледжах и вузах? Ответ очевиден. Нет! А если и говорит, то на каком уровне?

Факт третий: пройдя школьный курс английского языка, можем ли мы на нем общаться? Нет! Самое большее, что мы умеем – читать и переводить, и, может быть, пересказывать.

А ведь все обучались по традиционной системе, в основе которой лежит обучение структуре и системе языка, а не общению. Помните бесконечные упражнения и грамматические разборы. Насколько они пригодились вам в жизни? И помните ли вы эти правила? Можете ли сделать сегодня словообразовательный или морфемный разбор?...

Давайте призадумаемся...

Для чего нам нужен язык? Общаться, общаться, общаться...

Понимать других, учиться взаимодействовать в социуме, расширять круг друзей...

Поэтому замечательно, что Казахстан предпринимает шаги в этом направлении, внедряя обновленное содержание образования.

ВТОРАЯ ПРИЧИНА – ИДТИ В НОГУ СО ВРЕМЕНЕМ!

В 2009 году для получения объективной информации об уровне образовательных достижений школьников по сравнению с другими странами Казахстан впервые принял участие в международном исследовании PISA.

PISA расшифровывается как Международная программа по оценке образовательных достижений учащихся - это тест, который оценивает грамотность школьников и их умение применять знания на практике. В исследовании принимают участие страны-участницы Организации экономического содействия и развития и страны, которые содействуют с ОЭСР. Исследования проводятся по четырем параметрам: по грамотности чтения, математической и естественнонаучной грамотности, по гендерному принципу.

В Национальном отчете по итогам международного исследования в Казахстане PISA проводится анализ учебных достижений казахстанских школьников. Проведем сравнительно-сопоставительный анализ результатов грамотности по уровням чтения наших детей, сделанный на основе данных отчетов:

PISA-2009	PISA-2012	PISA-2015
59 место из 65 стран (390 баллов)	59 место из 61 страны (393 балла)	52 место из 72 стран (427 баллов)

Эти цифры говорят о многом...

И в первую очередь о том, что Казахстан серьезно задумался о будущем страны, о будущем своих граждан, внедряя обновленное содержание образования.

Немаловажен и тот факт, что улучшению результатов в PISA-2015 способствовало участие в ней учеников Назарбаев интеллектуальных школ, которые обучаются по идентичной с «обновлённой» программе.

Для того чтобы совершенствовать обучение грамотности чтения, прежде всего, необходимо понять важность использования прочитанного в различных жизненных ситуациях. Обучение должно моделировать реальные условия, с которыми школьники могут столкнуться в жизни. Они должны не пересказывать прочитанное, а интерпретировать информацию. То есть мы вновь говорим о функциональной грамотности.

Я глубоко верю, что умение решать учебные проблемы поможет нашим детям решать свои проблемы и во взрослой жизни.

Значит, этому нужно их учить со школьной скамьи.

И в этом как нельзя лучше поможет внедряемое обновленное содержание учебных дисциплин.

ТРЕТЬЯ ПРИЧИНА – СМОТРЕТЬ В БУДУЩЕЕ!

Мы живем в социуме. Каждый день встречаемся с большим множеством людей с разными требованиями к жизни, неравным благосостоянием, непохожим социальным статусом, неодинаковым уровнем счастья и радости...

Но тем не менее, думаю, можно выделить что-то общее у большинства людей. Инфантильность, неумение решать свои проблемы, привычка опираться на других, несамостоятельность. Как-то услышала фразу от одного подростка, осуждающего соседскую бабушку: «Оказывается, она и пенсию не отдает детям!» До каких пор мы будем жить в ожидании пенсии престарелых родителей?

Надо признать, что молодежь у нас другая, непохожая на наше поколение. Более креативная, более целеустремленная, более самостоятельная. И это радует.

Но люди разные... И в этой пестроте взглядов и мнений, жизненных ориентиров и ценностей можно встретить и таких, которых раньше нарекали тунеядцами. Безусловно, эти рассуждения являются моей личной точкой зрения, и я не претендую на то, чтобы все с ней согласились.

Повторюсь, я глубоко верю, что школьники, сейчас решающие учебные задачи, научатся решать и свои жизненные проблемы. А обновленное содержание образования дает рычаги. Поэтому суть обновления я вижу как далеко идущие планы государства на молодое поколение и их роль в будущем страны.

Мир меняется очень быстро. Эти слова стали почти клишированными, но суть от этого не меняется. И в этом мире предстоит жить и работать нашим детям и внукам, нашим потомкам. Так давайте дадим им возможность реализоваться.

Обновленное содержание образования дает ключ к развитию способности адаптации и самореализации в современном мире. Оно обеспечивает самостоятельность мышления школьников, вырабатывает у них желание самому искать дополнительную информацию и, тем самым, способствует саморазвитию, умению делать выводы и давать оценку своему труду.

Безусловно, есть проблемы. Но они должны преодолеваются в движении, в динамике. Как говорит народная мудрость: «Под лежащий камень вода не течет». Вспоминаю опыт Павлова, когда в банку с кипятком бросили живую лягушку, и она оттуда благополучно выпрыгнула, лишь немного ошпарившись. Но когда банку с холодной водой и лягушкой поместили на слабый огонь, то она тихо сварилась.

Кардинальные изменения в системе школьного образования создали в обществе эффект неожиданности и вызвали неприятие некоторых.

Но все же...

Как для лягушки был предпочтителен кипяток, чтобы жить дальше, так и для нашего общества неожиданные изменения важны. Они лучше медленной, затажной деградации. Они лучше медленной смерти при тихом кипячении. Потому что заставляют общество активизироваться, задействовать все свои скрытые ресурсы.

Боюсь, что тот, кто не изменится, не перестроится, не начнет мыслить по-новому, не научиться работать, будет нежизнеспособен в этом новом быстро меняющемся мире. Откровенно говоря, мне их жаль!!!

Карлыга УТЕГЕНОВА,
кандидат педагогических наук, доцент
Западно-Казахстанского государственного
университета им. М. Утемисова

ТАРИХ ТАҒЫЛЫМЫ

Еліміз ХХ ғасырдың соңғы ширегінде ғана өз билігі өз қолына тиіп, тәуелсіз ел атанды. Осынау қысқа уақыттың ішінде еліміз алыс-жақынға барынша танылып, айдай әлемнің алдында мәртебесі асқақтап-ақ келеді. Тәуелсіз Қазақстан қазіргі таңда қуатты Қазақстанға айналып, ШЫҒ, ЕурАзЭҚ, АӨСІШК сияқты ұйымдардың алдындағы белсенділігі артты, ЕҚЫҰ, ИЫҰ, ҰҚШҰ секілді іргелі ұйымдарға төрағалық етті. Алайда қанша жерден біз тәуелсіздік алдық десек те, нешеме ғасырлар бойында қыл бұғаудай оратылған мойнымыздағы бодандық қамытынан арылмай-ақ келеміз-ау осы. Бұл, түптеп келгенде, жанды баураған басыбайлы психологияның санамызды сансыратқан, тағдырымызды тәлкекке түсірген, жадымызды шайып салған, ұлттық өзегімізді, яғни тарихымызды, әдебиетімізді, мәдениетімізді, өнерімізді мұқым мүлде өзгеріске ұшыратқан жағдайының шынайы көрінісі, айқын мысалы. Сондықтан да біз тарих қойнауында қалған өткен бір замана көшінде сапырылған тарихи оқиғалардан тағылым алып, оның ілгері-кейінді кемшіліктері мен қателіктерін қайталамауға, түзетуге тиістіміз. Былайша айтқанда, баршамыз осы бір қазақ елінің, жерінің, тілінің, ділінің және салт-дәстүрінің қалай қалыптасқанын білгеніміз, жадымызда сақтағанымыз абзал. Бұл туған еліміздің қалың тарихына деген ықылас-ыждағатын оятып, оның елжанды асыл сезімдері мен отаншылдық рухтағы өрелі таным талқысының қалыптасуына өлшеусіз үлес қосады. Тіпті, бағдарлы

Еліміздің ел болу шежіресі сан түрлі белестерден тұрады. Сол белестердің бірі еліміздің Тұңғыш Президентінің сайлануы болатын. Тәуелсіз Қазақстанды сындарлы жолдардан, сан түрлі белестерден құлатпай, сүріндірмей алып шығу үшін де үлкен қажыр-қайрат пен ұлтына, қазағына деген сүйіспеншілік керек еді. Бұл жолда Н.Назарбаевтың еңбегі зор. Ол заманымыздың ұлы қайраткері ретінде Қазақстанды әлем төріне шығарды, туған халқының дана перзенті ретінде ата жұртымыздың бағын жандырды. Қазақстанның мақтана айтарлықтай жетістіктерге жетуі, аузымен құс тістеген алып елдермен терезесі тең тұруы Елбасының атқарған жұмысының жемісі деп білемін.

Мен жолдауды қолдаймын!

Осы орайда Президентіміздің 2018 жылғы 10 қаңтардағы халыққа жол тартқан 22-нші «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» деп аталатын Жолдауы тура уақытында қабылданған шешім деп ойлаймын. Жолдауда Қазақстан алдында тұрған маңызды мәселелер ғана емес, сонымен қатар оларды шешу жолдары да анық көрсетілген. Қазақ елі бұл таңда «Төртінші өнеркәсіптік революция» дәуіріне, технологиялық, экономикалық және әлеуметтік салалардағы терең және қарқынды өзгерістер кезеңіне қадам басып отыр. Жаһандық өзгерістер мен сын-қатерлерге дайын болу қажеттігін ескере отырып, Елбасы нақты он міндетті атап көрсетті.

Солардың ішіндегі мен айрықша тілге тиек еткелі отырған міндет – жетінші міндет. Бұл қадамда «Адами капитал – жаңғыру негізінде» білім берудің жаңа сапасына тоқталды. Осы орайда туатын заңды сұрақ төртінші өнеркәсіптік революция жағдайында елдегі білім беру жүйесі қалай дамитын болады? Елбасымыз қай жаста болмасын барлық азаматтарды қамтитын білім беру ісінде Қазақстандық озық жүйені құрудың қажет екенін айтты. Сонымен қатар білім беру саласында үнемі өзгертулер мен жаңа білімді меңгеру қабілетін дамытуға дайын болуымыз қажет. 2019 жылдың 1 қыркүйегіне қарай мектепке дейінгі білім беру ісінде балалардың ерте дамуы үшін өз бетінше оқу машығы мен әлеуметтік дағдысын дамытатын бағдарламалардың бірыңғай стандарттарының енгізілуі болашақта жас ғалымдарды дайындауға деген үлкен қадам деп сенемін. 2021 жылға қарай жаңа бағдарламалар, оқулықтар, стандарттар және кадрлар дайындалатын болады.

«Ұстазы жақсының - ұстамы жақсы» демекші, білімді педагогтар дайындау мақсатында оқыту және біліктілігін арттыру жолдары қарастырылуда. 2018 жылы категориялар арасындағы алшақтықты арттырып, мұғалімдер үшін біліктілік деңгейін ескеретін категориялардың жаңа кестесі енгізіледі. Категориялардың бүкіл әлемде қолданып жүрген ұлттық біліктілік тест арқылы берілу қажеттігін баса айтты. Бұл педагогтарды өздерін ұдайы жетілдіруге ынталандырады. 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап мұғалім мәртебесін арттыру мақсатымен білім берудің жаңартылған мазмұнына көшкен ұстаздардың лауазымдық жалақысы 30 пайызға көбейтіледі. Ұстаздардың төккен тері еленбей қалып жатқан заманда бұл бір керек дүние.

Жастарды жаңа технологиялық қалыпқа дайындаудың маңызды шарты ретінде математика және жаратылыстану ғылымдарына үлкен көңіл бөлінеді. Әрине, өз кезегінде мектеп жасындағы оқушыларға шамадан тыс жүктеме түсіруге де болмас. Олай болса, оны азайтып, оқушылардың басқа да үйірмелерге қатысуына жағдай туғызу керек.

Ең маңызды мәселе бұл көпшілік мектептерде сабақ барысында пайдаға асатын технологиялық құралдардың аздығы немесе мүлдем жоқтығы деп ойлаймын. Бұл жағдайды да Елбасы ескерген. Оның жолдауында барлық өңірлердегі оқушылар сарайларына компьютерлерді, лабораторияларды және 3Д – принтерлерді орнатып, толық жағдай жасау жайлы да тапсырылған.

Болашағының жарқын болуына септеседі, өзімізден кейінгі толқын, кіші буынның, туған тарихымызға деген құрметін барынша арттырып, олардың сол тарихқа жан-тәнімен құлаш ұрып, бабаларымыздың мәңгілік аңсарындай болған мәңгілік мұраты – «Мәңгілік Елдің» іргетасының қалануы болып табылады.

Әр халық, әр мемлекет ғасырлар тоғысында рухани жаңғырып, жаңарып отырады. Ал рухани жаңғыру мен жаңаруда білім берудің рөлі зор. Біз өзіміздің ұлттық ерекшеліктерімізді сақтай, ескере отырып, әлемде болып жатқан жаңалықтарды қабылдай білуіміз керек. Бірнеше тілді білген адам ештеңеден ұтылмайды. «Ел болам десең, бесігіңді түзе», - дейді ұлы Мұхтар Әуезов. Әрбір білімгер өз жері мен оның байлығының иесі болу үшін жаңа технологияларды меңгеріп, жаңаша өмір сүрудің жолдарын үйрене білуге тиіс. Ең бастысы, білім беруге қойылып отырған жаңа талаптарды орындауда көптеген жұмыстар жүргізіліп, жаңа технологияларды білім беру жүйесіне енгізуде келелі жұмыстар атқарылуда. Ұлт жоспарын орындауда әр саланың өзіндік үлесі болса, ұстаздар қауымы қосатын үлес – жаңа қоғам мүшесі болатын жас ұрпаққа білім мен тәрбие беруді жаңаша құру, оны Елбасымыз көрсетіп отырған талаптарға сай орындау деп білемін.

Г.М. КАДЫРОВА,

Физика кафедрасының аға оқытушысы

ЖОЛДАУ БОЛАШАҚҚА ЖОЛ АШАДЫ

«Елбасының жалау еткен Жолдауы» атты и-ст-23 топ студенттерінің ұйымдастыруымен және куратор Б.Н.Бақтығұлованың жетекшілігімен ашық тәрбие сағаты өткізілді.

Бұл шарада Елбасымыздың жаңа Жолдауының 10 бағыты таныстырылып, соның ішінде білім мәселесіне басты назар аударылды. Бір байқағанымыз, Жолдауда «білім» сөзі 24 рет кездеседі екен. Бұл білім саласының басты назарда екенін көрсетсе керек. Жолдаудың бір ерекшелігі - білім саласының барлық сатылары бойынша нақты міндеттер айқындалған. Мысалы, Президент орта мектеп, колледж, ЖОО үздік оқытушыларының бейнесабақтары мен бейнелекцияларын интернетке орналастыру керек екенін атап өткен. Сонымен қатар бұл ауыл мен қала білімін теңестіруге жағдай жасайды деп ойлаймыз. Барлық өңірдегі оқушылар сарайларының базасында компьютерлерді, лабораторияларды және 3Д-принтерлерді қоса алғанда, барлық қажетті инфрақұрылымдары бар балалар технопарктері мен бизнес инкубаторларының желісін құру керектігін атап өткен болатын. Бұл жас ұрпақты ғылыми зерттеу саласына және өндірістік-технологиялық ортаға ұтымды түрде кірістіруге көмектеседі.

Орыс тілді мектептер үшін қазақ тілін оқытудың жаңа әдістемесі әзірленіп енгізілуде. Егер біз қазақ тілі ғұмырлы болсын десек, оны жөнсіз терминологиямен қиындатпай, қазіргі заманға лайықтауымыз қажет. Латын әліпбиіне көшу бұл мәселені реттеуге мүмкіндік береді.

2025 жылға дейін білім берудің барлық деңгейінде латын әліпбиіне көшудің нақты кестесін жасау қажет. Осы мәселе бойынша шараға қатысушы оқытушылар және өзге де топ студенттері латын әліпбиіне көшу туралы өз пікірлерін білдіре кетті.

2016 жылдан бері жаңартылған бағдарлама бойынша орыс тілі қазақ мектептерде 1-сыныптан бастап оқытылып келеді. 2019 жылы 10-11 сыныптағы жаратылыстану ғылымының жекелеген пәндерін оқытуды ағылшын тіліне көшіру басталатын болады. Нәтижесінде біздің барлық түлектеріміз елімізде және жаһандық әлемде өмір сүріп, жұмыс істеуі үшін қажетті деңгейде үш тілді меңгеретін болады. Сонда ғана нағыз азаматтық қоғам құрылады. Рухани жаңғырудың да мән-мағынасы осында.

Өзінің тарихын, тілін, мәдениетін білетін, сондай-ақ шет тілдерін меңгерген, озық әрі жаһандық көзқарасы бар қазақстандық біздің қоғамымыздың идеалына айналуда тиіс.

Әсел АМАНГЕЛДІ, Асхат БИСЕНОВ,
Тарих, экономика және құқық факультетінің студенттері

Біз - Қазақстан Республикасының арайланған ақ таңында арманмен оянып, қызарып күні батқанда қиялымен көкке қанат сермейтін тәуелсіз елдің ұрпақтарымыз! Жаңа технологиялар біз үшін қызмет етуде. Сапалы білім үшін сан түрлі жағдайлар жасалған. Біз бақыттымыз! Ал енді осы «бақыт» бізге қалай жетті? Сөздің шыны керек, біз күнделікті тіршіліктің күйбең тірлігімен жүріп, осынау ата-бабамызға арман болған тәуелсіздіктің қандай термен келгенін түсінбей, түсінсек те естен шығарып жатамыз. Менің ойымша, желтоқсанда ғана жанарымызға жас алып, бостандықтың жолындағы боздақтарды еске алу қателік. Халқымызда « Өткенін еске алған - өскендіктің белгісі, өткенін ұмытқан - өшкендіктің белгісі» деген керемет нақыл сөз бар. Ендеше, күн сайын Жаратқанға шүкіршілік етіп, тәуелсіздік жолындағы ерен еңбектері үшін ата-бабамызға алғыс айту парызымыз деп түсінемін.

Иә, тәуелсіздік - ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен келген ең тәтті сый. Сонау Сырым батырдың өр рухы кешегі Қайрат пен Ләззаттың бойына дарыды. Махамбеттің жалынды жырлары Міржақыптың « Оян, қазақ!» деп халқын оятқан қара өлеңінің бетінде қалқып тұрды. Ахмет пен Әлиханнның халқы үшін төккен маңдай тері біздің жадымыздан ешқашанда өшпек емес. Дарабоз Д.А.Қонаевтың салиқалы саясатын тәуелсіз қазақ елінің даңқын асқақтата түскен Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев жалғастыруда. Олай болса, тарихқа тағзым жасай отырып, ұлттың қамын ұлықтаған әрбір ұлт зиялыларына деген алғысымыз шексіз! Енді біздің мақсатымыз - мемлекетті мәңгілік ету. Ата-бабамыздың аңсаған арманын орындау тек біздің қолымызда екенін жете түсінгеніміз абзал.

Женісгүл БУЛЕКБАЕВА,
ҚТӘ-13 тобының студенті

Тарихқа тазғызым ету - парызымыз!

Сабина КУАНДИХОВА,

ғылыми тарих мамандығы 21-тобының студенті

Қазақстан халқын мәңгілікке біріктіретін мереке

Қанша дәуір өтсе де, ата-бабаларымыздың: «Елден қарғыс алма, алғыс ал» деген тағылымы мол нақылдары мен толымды ойлары жалғасын табуда. Адамдардың түрін таңдамай, қол ұшын созуға қай уақытта да дайын жүруді тұмардай сақтаған осы қасиет бойымыздан еш жоғалмай келеді.

2015 жылдың сәуір айында Қазақстан халқы Ассамблеясының «Мәңгілік Ел: бір ел – бір тағдыр» тақырыбымен басталған XXII сессиясының ашылу салтанатында

сөз сөйлеген Нұрсұлтан Назарбаев: «Сталин режимінде әр жылдары, өздеріңіз білетіндей, халықтар түгелдей жер аударылды. Оларды вагондардан ауылдарға тастап кете берді, олардың еш дүниесі болған жоқ. Сол уақытта бұл далада өздері мұқтаж бола отырып, оларды саман үйлеріне қабылдаған қазақтар, қазақ отбасылары ғана өмір сүрді», – деген болатын.

Ұлт көшбасшысы өзге ұлт отбасыларынан жер аударылғандарды қабылдап алғанын еске алып: «саманнан жасалған екі бөлмелі там үйде тұрған біздің отбасы үш баласы бар жанұяны қабылдап алды. Көз алдымда әрқашан олардың бөлменің бір бұрышына жиналғанын елестете беремін, олар қорқып тұрды – киімдері жыртылған, аш, тозып кеткен. Олар біздің отбасында өмір сүрді, жұмыс істей бастады, өмір бойы алғыс айтып өтті. Мен оның балаларымен дос болдым», – деген еді. Бұл үзінділерді Елбасымыздың өмір жолына арналған «Балалық шағымның аспаны» фильмінен көріп, куә болған едік.

Міне, осыған орай Елбасы «Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылған күнінде - 1 Наурызда - барлық ұлттың бір-біріне және осы адамдарды қабылдаған, қамқорлық көрсеткен қазақтарға алғыс айту күні деп белгіленсе әділетті болар еді» деген болатын. 130-дан астам ұлттың бір шаңырақ астында тату-тәтті, бейбітшілікте өмір сүріп жатқан Қазақстанда елімізде бірліктің керегесін мәңгі сақтамақ болған Елбасымыздың осы мерекелерді бірыңғай ойландыруы бүгінгі таңда нәтижесін беріп келеді.

Ағымдағы жылдың 28 ақпан күні университетімізде 1 Наурыз - алғыс айту күні – Қазақстан халқының бірлігі нышаны» атты облыстық ғылыми-тәжірибелік конференция

өтті. Конференцияны ұйымдастырушы – «Рухани жаңғыру» институты, Батыс Қазақстан облысы Қазақстан халқы Ассамблеясы, «Қазақстан халқы Ассамблеясы» кафедрасы. «Рухани жаңғыру» институтының директоры, т.ғ.д. Тасмағамбетов Әсет Сембайұлының басқаруымен конференцияның алғы сөзін тәрбие ісінің проректоры Даришева Түймеш Малбағарқызы бастап, Қазақстан халқы Ассамблеясына қатысты бас қосулар оқу ордамызда 2016 жылдан бері етіп жатырғанын, университетімізде Елбасымыздың «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру» атты мақаласы аясында жүргізілетін кез-келген шара өз деңгейінде өтетінін жеткізді. Сонымен қатар елімізде бірлік пен берекенің, татулық пен ынтымақтың болуын, көк аспан астында тату тұрып, еліміздің қарыштап дамуы – болашақ жастардың қолында екенін айтып, ақ тілектерін де жолдады. Күн тәртібінің реті бойынша конференция тақырыбына сай баяндамалар тыңдалып, еліміздің тарихынан да біршама деректер келтірілді.

Алғыс айту күні – елімізде тыныштық пен үндестік, өзара сенімділік пен барлық қазақстандықтарға деген құрметтің орнығуына негіз болған бейбітшілік пен келісім саясатының салтанатты күні. Бұл – тағдыр тәлкегімен Қазақстан жеріне еріксіз қоныс аударған түрлі этностардың миллиондаған өкілдерінің құтты қонысына айналған қасиетті қазақ жері мен қонақжай қазақ халқына терең тағзымынң белгісі. Қазақ халқы қиын-қыстау заманда олардың басына түскен ауыртпалықты қайыспай бірге көтере білді, бұл бүгінгі таңда еліміздегі түрлі ұлт өкілдерінің арасындағы адамгершілік қарым-қатынастың өнегелі өлшеміне айналды.

Осы шарада тарихшы-ғалым Қ.Науанова баяндама

1 Наурыз - Алғыс айту күні

Ақпан айының 27 жұлдызында М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің филология факультетінің студенттері 1 Наурыз халықаралық алғыс айту күніне орай университетіміздің ардагер ұстазы Терентьева Любовь Макеевнаның шаңырағына барған болатын.

Біздің мақсат - ардагер ұстазға қолғабыс ету, оның ризашылығын алып, мерекеге орай әсерлі көңіл-күй сыйлау болды. Кішкентай ғана жүректері үлкен мейірімге толы студенттеріміз өз мақсаттарына жетіп, ардагер ұстаздың алғысын алып, ризашылығына бөленді.

жасаса, корей мәдени орталығының өкілі В.Хон, еврей мәдени орталығы басшысының орынбасары Ф.Баюканский өз пікірлерімен бөлісті.

Күрделі заманда қиындықты бірге еңсеріп, қысқа мерзім ішінде Елбасының басшылығымен Тәуелсіз Қазақстанды құру жолында аянбай тер төккен еліміздің барлық азаматтарының бір-біріне құрмет білдіретін күні жыл сайын, ғасырдан ғасырға ұлықтала берсін демекпін.

Арайлым ҒАНИ,
«ФҚТ» мамандығының 4-курс студенті,
М.Тілеужанов атындағы атаулы шәкіртақы иегері

Ата-анаға мың алғыс!

Ата-анаға баладан жақын жан жоқ. Әр ата-ана өмірдегі бар тірлігі мен бойға жиған жақсылығын сол бір өзінің бөлшегіне арнайды. Сондықтан, балалар өз қамқоршыларын әрдайым да сыйластық пен махаббатқа бөлеп, ризашылдықтарын білдіруді ұмытпағандары жөн. Осы орайда, 22 ақпанда 1 Наурыз – Алғыс айту мейрамына байланысты Ғылыми кітапхананың ұйымдастыруымен «Ата-анаға мың алғыс» атты мерекелік шара өткізілді.

Кеш қонақтары – «Рухани жаңғыру» институтының аға ғылыми қызметкері, техника ғылымдарының докторы, профессор, 5 баланың әкесі Ермек Сәтпайұлы Айталиев пен М. Өтемісов атындағы БҚМУ ЖОО-ға дейінгі дайындық орталығының әдіскері, «Биология және экология» кафедрасының аға оқытушысы, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, 4 баланың әкесі Нұржан Рахметұлы Молдаханов болса, ал өмір сыйлаған асыл жандардың атынан 17 жыл кіші қызметкер болған, 5 баланың анасы Гүлайым Құрманқызы Кадркулова мен музыкалық білім және вокал кафедрасының оқытушысы, магистр, облыстық аналар кеңесінің мүшесі, «Ажар» қоғамдық бірлестігінің мүшесі, Мәдениет және өнер факультетінің қыздар кеңесінің төрағасы, 5 баланың анасы Раушан Жардемқызы Қуаншалива болды. Көп балалы ата-аналарымыз қауыммен отбасы бірлестігі, бауырлар арасындағы сыйластық, бала тәрбиесі тақырыптарында өз тәжірибелерімен бөлісіп, жылы лебіздерін білдірді. Әрқайсысы өздерін таныстырып, отбасылары жөнінде де баяндап өтті. Түрлі тренингтер өткізілді, тыңдаушылар тарапынан сұрақтар да аз болмады. Студенттер отбасын құрудағы қиыншылықтар мен қызықты оқиғалар, балаға есім таңдау рәсімі және балаларына өз жолдарын таңдату еркіндігі жөнінде ортаға сұрақтар тастап, тұшымды жауаптар қабылдады. Көбіне есім қоюда ата-әжелер мен аналар белсенді болса, Раушан Жардемқызының отбасында барлық балаларының есімін жолдасы Қуаныш аға қойған екен. Қуаныш аға отбасының жалғыз ұлы болғандықтан, ата-анасы оны жоғары құрметтеп, ол құқықты ұлдарына берген екен. Бұл да сыйластықтың көрсеткіші. Ал балаларының еркін таңдау жасаудағы жетістіктері жөнінде Гүлайым Құрманқызы өзінің үлкен баласын әр ата-ана сияқты осы Оралда оқытып, алысқа жібергісі келмегенін айтты. Алайда, отанқорғаушы болуды армандаған ұлы сонда да арманын тастамай, Алматыда әскери білім алып, қазіргі таңда Қытай шекарасында өз борышын өтеуде. Нұржан Рахметұлының қыздары да болашақтарын финанс саласында елестетіп, өз таңдауларын сеніммен жасап, қазіргі таңда үлгілі мамлекеттік қызметкер лауазымын абыроймен атқаруда.

Бұл не деген сөз? Бұл әр бала өз таңдауын жасағанда әкешесінен рұқсат алып, сол арқылы оларға қуаныш сыйлау қажет деген сөз. Сондықтан біздің басты міндетіміз - білімді, жан-жақты, инабатты да ибалы ұл-қыз болып қалыптасу.

Ал Ермек Сәтпайұлының немересі мектепте олимпиада, конкурстарға қатысып, дипломдармен атасын қуантқан. Атасы оған сол үшін, әрине, көрімдік берген. Ғалым немересінің Астанадан республикалық конкурста жүлделі орын алып келгенін айтып берді. Ол тышқандардың асқазан

ШЫҢ ЖҮРЕКТЕҢ АЛҒЫС АЙТАМЫН!

Талай тағдырлардың басын өз шаңырағының астына біріктіріп, қанатымен су сепкен қарлығаштай қамқорлығына алған Қазақстанда адамның адамға құрмет көрсететін күні де белгіленді. Ризашылық күні адамдар бір-біріне қуаныш, шаттық сыйлайды, өз жетістіктерімен бөліседі, бір-біріне алғысын айтады. Қазақстан халқы 2016 жылы тұңғыш рет Алғыс айту күнін атап өтті.

2016 жылғы 14 қаңтарда Қазақстан республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылған күні 1 Наурызды елімізде Алғыс айту күні деп жариялап, № 173 Жарлыққа қол қойған болатын. Алғыс айту күні – қайырымдылық дәстүрлерін, әлеуметтік ынтымақты және өзара көмек көрсетуді қолдау күні. Бұл – репрессия мен жер аудару жылдарында біздің халық көрсеткен мейірімділік пен ақкөңілдік, қолда бармен бөлісу, көмек көрсету сынды рухани дәстүрлер күні.

28 ақпан күні Алғыс айту күніне орай филология кафедрасының ұйымдастыруымен білім мен бесікті қатар тербетіп жүрген көп балалы ардақты аналарға арналған «Шын жүректен алғыс айтамын!» атты кездесу кеші оздырылды. Мерекелік шараға қазақ филологиясы

құрылысына тәжірибе жасап, соны конкурста көрсеткен екен. Оның немересі бастауыш сынып оқушысы, дегенмен ол осындай маңызды зерттеулер жүргізуде. Бұл жерде баланың еңбекқорлығы мен ғылымға деген сүйіспеншілігі, атасының мотивациясы және әкесінің қолдауы мен көмегі орасан зор үлесін қосқан. Сондықтан өке мен ананың бізге жасағандарының бәрі жақсы ниеттен, әрдайым қолдаудан тұратындығын ескерген абзал.

«Отан отбасынан басталады» демекші, сайып келгенде бәрі ел тірлігіне, қоғам берекесіне бағытталған. Әр отбасы бір кішкентай мемлекет ретінде өмір сүреді, еліміздің бірлігі мен даналығы - отбасы мүшелерінің әрекетінің айнасы. Сондықтан бала тәрбиесі, шаңырақ жарастығы, сыйластық - әр кішкентай мемлекеттің ұранына айналуы тиіс. Ал біздің қамқоршыларымыз бен жанашырларымыз тек бұл күні емес, жылдың әр күнінде махаббат пен ризашылыққа бөленуі тиіс.

Сая ДУЙСЕНБАЙ

кафедрасының доценті, ф.ғ.к., «Еңбек ардагері» медалінің иегері, бес баланың анасы Роза Қазықызы, орыс филологиясы кафедрасының оқытушысы, магистр, төрт баланың аяулы анасы Гүлнара Сағынтаева, шет тілі кафедрасының оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі, бес баланың анасы Астра Ерсайиновна шақырылды.

Кеш филология факультетінің деканы, ф.ғ.к., доцент Зейнолла Жақсылықұлының алғыс сөзімен басталып, Н.Муканаева, Е.Кінәмаев, А.Кулова, Ә.Аманжолова сынды белсенді студенттердің өнерлерімен үстемеленді.

Алғыс айту күні жанұяның жылуын суытпай, тал бесікті тербей отырып, тебірене толғар бесік жыры, аңыз ертегілері мен жақұт жырлары арқылы ұрпағының бойына адамдық қасиеттерді дарытып отырған аналардың құдіретті сезімдерін сезінеміз. От басы, ошағымыздың түтіні түзу болу үшін «Тілек шамын» жағып, жүректегі ақ тілектерді жолдап, кеш соңын қорытындылады.

Егеменді елдің өркендеуі үшін тәрбиелі, білікті, сыпайы әрі саналы ұрпақ керек. Ал, ұрпақ көзі – ана. Ана баланы бесігінен баулиды. Сондықтан да өмірдің іргетасы аналар қолымен қаланады. Демек, біздің елге Зередей, Айғанымдай ақылды әжелер, Ұлжандай, Ұлпандай аяулы аналар, Тоғжандай, Әйгерімдей асыл апалар аса қажет. Ал біз, жас ұрпақ, сондай аналарды-апаларды қадірлей білейік! Алғыс білдірейік!

Сандуғаш САГИДУЛЛИЕВА,
«ФҚТ» мамандығының IV курс студенті,
Тұңғыш Президент атындағы атаулы шәкіртақы иегері

Ел мерейін еселеген Ақжайық арулары

сөз қалған. Бақсақ, ақындардың қай-қайсысы да қазақ әйеліне өлең-жырмен ескерткіш орнатқандай.

Ақжайық арулары – ел мақтаны. Бұл ретте Қазақтың Қабдоловы, академик ғалым Зейнолла ағамыз Оралға бір келгенде: «Мен Оралды үш қызы арқылы жақсы танымын. Біріншісі – аңызға айналған Қыз Жібек, екіншісі – батырға айналған Ер Мәншүк, үшіншісі – өзіндік мінезі мен өз үні бар ақын – Ақұштап. Ендеше, мен бұл елдің қыздары мықты-ау деп ұғынам», - деген.

Дүйім жұртқа мәлімі, қасиетті Ақжайық аңғарында бой түзеген, ой түзеген іргелі елдің қызғалдақ қыздары айдай сұлу көркімен де, салиқалы ақыл-парасатымен де әркез ерекшелене танылған. Хас сұлулық туралы сөз қозғағанда Жайық Жібегіне кім тең келер. Қыз Жібектің ақтығы наурыздың ақша қарындай. Ақ бетінің қызылы ақ тауықтың қанындай. Екі беттің ажары жазғы түскен сағымдай. Па, шіркін!

Есте жоқ ескі заманнан бері бағамдасақ, Батыс Қазақстан өңірінің арулары арасында небір дүлдүл ел бастаған көсем, сөз бастаған шешен аналарымыз аз болмаған. Қазақ әйелі қашан да дәстүрлі мәдениеттің тұтқасы болып, әйелдіктен даналыққа, отбасы, ошақ қасы тірлігінен рулы елдің қамын ойлайтын «бір қолымен бесікті, бір қолымен әлемді тербеткен» Ел анасы деңгейіне көтеріле білген. Мәселен, атақты Әбілқайыр ханның зайыбы, ақылды да көреген Бопай ханым елдің басын біріктіру, ел ұйыту ісіне белсене араласып, шебер дипломат болуымен ерекшеленсе, Бөкей ханның жұбайы Отан ханым әкеден ерте жетім қалған Жәңгірді ел басқару ісіне жастайынан баулығаны мәлім. Ал Жәңгір ханның жары Фатима ханым еуропаша білім алған, бірнеше шығыс және еуропа тілдерін еркін меңгерген зиялы әйел хан бастамаларына көмек қолын созып, жеке кеңесшісі бола білген.

Қыз – ұлт айнасы. «Астың дәмін тұз келтірер, елдің сәнін қыз келтірер» демей ме атам қазақ. «Мен қазақ қыздарына қайран қалам, жанары жаны жаздай жайраңдаған. «Қыз өссе – елдің көркі» деген сөзді, қапысыз қалай айтқан қайран бабам» деп ақындардың жырлауы тегін бе. Ал әйел пірі – Бибіфатима. Әйел – қырық шырақты. Жақсы әйел – қашан да ырыс. «Жақсы әйел жігіттің жақсы қылар жаманын, ұшқыр қылар шабанын» деу бекер ме. Атақты ақын Жұбан Молдағалиевтің: «Мен қазақ әйеліне қайран қалам, Жайнаған, жалындаған, жайраңдаған. Сол менің жүрегімнің ханшасы, Жыр шоғын ұсынамын Айдан да оған», - деп қазына кеудесінен жыр төгуі неге тұрады. Иә, бүгінгі қазақ әйелі – берекелі бірліктің, ынтымақты тірліктің, толайым бақ-дәулеттің, құлашы мол өрістің, кеңпейілді ырыстың кепілі. Ақын Қайрат Жұмағалиевтан да «Анасы бар адамдар ешқашан қартаймайды» деген

Ақжайық арулары

XIX ғасырда 1857 жылы Орал қаласында қазақ даласындағы қыз балаларға жалпы білім беруге арналған тұңғыш оқу орны қыздар гимназиясының ашылуын, 1883 жылы Орда қаласында жергілікті қыз балаларға арнаулы орта білім беру мақсатында қыздар училищесі жұмыс істей бастағанын қайда қоярсыз. Осы оқу орнынан қоғам қайраткері Алма Оразбаеваның, алғашқы инженер-металлург Мәдина Бегалиеваның шығуы тегін емес...

Ұлы Отан соғысы кезінде де Ақ Жайық өңірінің арулары қан майданда жүрек жұтқан ерлігімен, елде жанқиярлық еңбегімен ерекшеленгені аян. Кеңес Одағының батыры Мәншүк Мәметова, Халық Қаһарманы Хиуаз Доспановалар – есімі аңызға айналған тұлғалар. Айтса айтқандай, Мәншүк мінезінен табандылықты, еңбекқорлықты, қажырлылықты, қайтпас қайсарлықты, ержүректілікті, шыдамдылықты аңғарамыз. Мәншүк іс-әрекетінен қарапайымдылықты, бауырмалдылықты, дос-жолдасқа дер кезінде дем берер керекті сөзді деп табар шеберлікті де байқаймыз. Мәншүк кезінде қазақ жауынгерінің үлгісі болған. Ол – қазақ қызының қайталанбас өнегесі, ұлт патриотының символы. Адамзатқа қауіп төндірген қаскөй жауды қылдай қырған, баудай түсірген Мәншүк апамыз екі қолымен пулемет тұтқасын ұстаумен көз жұмған...

Қазақ өнеріне айрықша үлес қосқан талантты тұлғалар сапында Ақ Жайық қыздарының орны ала бөтен. Бұл тізім атақты «Жетім қыз» дастанының авторы Алмажан Азаматқызынан бастау алады. Бұл саптағы күй анасы Дина Нұрпейісованың қазақ музыка өнеріндегі орнын айтып жеткізу мүмкін емес. Шашасына шаң жұқпас дүлдүл күйші, халық композиторы Дина анамыз – Қазақ музыкасының алтын қорына қосылған таңғажайып күйлерімен, керемет орындаушылық қабілетімен де күллі әлем жұртының таңдайын қақтырған ұлы феномен. Не болмаса, қазақ театр өнерінің майталмандары КСРО халық артисі Хадиша Бөкеева, КСРО халық артисі, опера әншісі Роза Жаманова, қазақ киносының «Қыз Жібегі» Меруерт Өтекешевалар – ұлттық өнеріміздің деңгейін әлемдік биік шыңға көтерген бірегей дарындар.

Бүгінгі таңда Батыс Қазақстан аймағы

аруларының тыныс-тіршілігі мүлдем жаңаша жаңғыруда. Еселі еңбегімен елге танылып, халық ілтипатына бөленген тағылымы мол кейуана, ардақты әже, асылана, аяулы апаларымыздың есімдері мен өнегелі істері әр буынның жадында жаңғыруы қазіргі ұрпақтың рухани түлеуіне сеп. Жақында осы жоғарыда аталған қағидалар үрдісінде ел мерейін еселеген Ақжайықтың асыл аруларына арналған арнайы энциклопедия басылым көрді. («Ақжайықтың асыл арулары» - «Заслуженные женщины Приуралья» энциклопедиясы, екінші басылым, Алматы, «Мерекенің баспалар үйі» ЖШС, 2018, 360 бет, қазақ, орыс тілдерінде, таралымы – 500 дана). Еңбектің алғашқы басылымы 2013 жылы 272 бет көлемінде 500 дана таралыммен жарық көрген-ді. Еңбек БҚО әкімшілігі, «Қадыр Мырза Әлі» қоғамдық қоры, «КАТЭК» ЖШС жобалау-инжиниринг компаниясының демеушілігімен жарық көрген. Тұлғатану саласында күллі көпшілікке ұсынылып отырған аталмыш әмбебап құнды еңбек – Ақжайық аруларына арналған ыстық ықылас пен зор құрмет белгісі.

Абат ҚЫДЫРШАЕВ,
М.Өтемісов атындағы БҚМУ профессоры,
п.ғ.д., «Қоғам қайраткері» медалінің иегері

Жүрегім жырлайды

Көктем шуағы

Көктем келіп, бәйшешек бүр жарады,
Ашылады арайлап күн қабағы.
Шуаққа әсем шомылып, шалқып тасып
Дархан дала ерекше нұрланады.

Табиғатқа барша жан тамсанады,
Құстар көкте әсерлі ән салады.
Көктем деген кербезді бұл дүние
Міне, осындай сезіммен қарсы алады.

Тамылжып, тебірене таң атқанда,
Өлеңдерім өрілер парақтарға.
Жылдың төрт мезгіліне куә қылған
Шүкіршілік қыламын жаратқанға.

Келер күн үмітімді жалғар ма алға,
Мен қолымды созармын заңғарларға.
Гүл көктеммен көркейіп, көңілденем
Кеудемдегі алдамас арман барда!

Нұрғұл ҚАЛАБАЕВА,
дизайн мамандығының III курс,
Д-31 топ студенті

БҮГІНГІ ҒАСЫРДЫҢ БОЙЖЕТКЕНІ ЖАСТАР КӨЗІМЕН:

салмақты пікір, салиқалы ой,
жарқын толғаным

Табиғат әйелге былай дейді:
қолыңнан келсе, сұлу бол, қаласаң,
дана бол, ал, саналы, ақылды болуға
міндеттісің.

П. Бомарше

адал жар, абзал ана, әлеуетті әже болып
қалыптасуына себін тигізери даусыз.

Менің ойымша, «Анасын көріп, қызын ал» дейтін халық мақалы текке айтылмаса керек. Ана тәрбиесін көрген қыз әрдайым көрегенділік танытады. Жаңа ғасырда тек жаңалықты қабылдау керек деп, шетелге еліктеп немесе ғаламтор арқылы керексіз дүниелерді қабылдаудың қажеті жоқ. Заман ағымынан қалмай, орынды киініп, орынсыз нәрселерден аулақ болып, өзге тілде емес, өз тілінде сөйлеп, дәстүрді сыйлап, ибалығын сақтау қажет. Өзінің ана тілін қадірлемейтін қыздардан жақсы ана шығады деп айта алмаймын. Тілін қадірлемеген адам, ол ұлттың салтынан да, дәстүрінен де хабарсыз болары айқын. Қай қоғамда, қай заманда өмір сүрмесе де, ол қазақ қызы деген атқа лайық болуы қажет. Бойжеткендеріміз осыны ұмытпаса деймін.

Ұлын нарға, қызын арға балаған Алаш жұртының алдында тұрған осынау үлкен қауіптің алдын алу әр отандасымыздың міндеті.

Сандуғаш САҒИДУЛЛИЕВА

Жер бетіндегі кез келген халықтың өз алдына ұлт болып ұйысуына, жеке халық, егемен ел, дербес мемлекет болып қалыптасуына әйел-аналардың сіңіріп еңбегі орасан зор. Ендеше, ұрпақ тәрбиесі, соның ішінде қыз бала тәрбиесі – ұлттың тағдыры.

Қазіргі қазақ қызы туралы сөз қозғағанда, қазақ халқы қыз баладан не күтеді? Қандай мақсат қояды? Ата-бабамыз қыздарын қалай ардақтаған? деген сауалдың көкейде тұратыны белгілі. Халқымыздың қыз балалар тәрбиесінің алдына қояр мақсаты – ұлттың арын сақтайтын арулар тәрбиелеп өсіру. Демек, «қызды қырық үйден тыю» деген мақалды ұстана отырып, бойжеткеннің тәрбиесіндегі талапқа бүкіл қоғам болып атсалысуымыз қажет. Қыздың болашақ рөліне қарай халқымыз танымын «қыз – болашақ жар», «қыз – ауыл ажары», «қыз – үйге құт», «қыздың жолы жіңішке», «қыз – жат жұрттық», «қыз – қылығымен сүйкімді», «қызы бардың назы бар» деген сияқты әлеуметтік мәселелермен ұштастырып отырған. Мұның өзі қыз баланың әр кезде

Құрметті
БҚМУ арулары мен аяулы аналар!

Сіздерді келе жатқан 8 Наурыз - Халықаралық әйелдер мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

8 Наурыз – бір қолымен бесікті, екінші қолымен әлемді тербеткен асыл жандардың төл мерекесі. Барша тіршілік атаулыға өзгеше жан бітіріп, табиғат-ананың көркемдігін айшықтайтын шұғылалы көктемнің алғашқы мерекесі деп белгіленген күн әйел затының нәзік жаратылысымен ерекше үйлесімділік тапқандай. Сұлулық пен қайраттылықтың да символына айналып үлгерген ана есімі әрқашан да биік, қыз қадірі әрқашан да қымбат.

БҚМУ атты озық білім ошағының мерейін үстем етіп, бәсекеге қабілетті маман даярлауда ұстаз-аналарымыз сүбелі үлес қосып келеді.

Кешегі Қыз Жібек пен Баян сұлулардың ізбасарлары, тал бойына әдемілік пен нәзіктікті жия білген, ақылына көркі сай қыздарымыз бен аяулы ұстаздарымызды, отбасына мейірімін төгіп қана қоймай, мемлекеттік қызметке, саясатқа араласып, өзге де салалардың шебері атанып жүрген, қоғамда белсенділік танытуда үлгі-өнеге бола білген барша әйелдер қауымын осы бір ғажайып мерекемен құттықтаймын. Дендеріңізге саулық, отбасыларыңызға амандық тілеймін! Өмірлеріңізге бақ-береке мәңгі тұрақтап, еңбектеріңіз жана берсін!

Ақнұр ОРАЛБАЕВА,
тарих, экономика және құқық факультеті,
құқықтану мамандығының 1-курс студенті

Дипломная работа - спектакль

В праздничный день «Көрісу күні» еще одним поводом для хорошего настроения стал спектакль студенческого театра «Мурагер» по пьесе драматурга из Кыргызстана Мара Байжиева «Ғашықтың тілі» («Язык влюбленных»). В этот раз на зрительский суд была представлена дипломная работа студентки 4-го курса факультета культуры и искусства Зарины Таулиной. Руководителем дипломной работы стала Индира Идиятовна Исакова. Сюжет спектакля предельно прост-вечная тема отцов и детей, утрата нравственных ценностей молодым поколением.

У благополучных родителей растёт дочь Дездемона, говорящая только на английском языке и преданная рок-музыке. Отец-ученый и мать девушки покупают путевки для поездки на 12 дней в Эмираты. Некому оставить дом и дочь. Очень кстати приезжает из аула сестра хозяйина дома, которую он не видел более сорока лет и не очень рад гостю. Перед самым отъездом четы кучену приходит студент Аскар, который никак не может сдать экзамен. И вопрос решается. С Дездемоной, не знающей родной язык остаются тетя, не знающая русского языка и Аскар, в качестве «переводчика» с трех языков. Эта ситуация рождает множество комических моментов и вызывает в зале оживление и смех. В поте лица на языковой орбите трудятся все трое. Но в жизнь молодых внезапно вторгается ее Величество - Любовь. И все проблемы сами собой снимаются, Аскар и Дездемона свободно

объясняются в любви на родном языке и отдохнувшие родители с трудом, но смиряются с навалившейся новостью. Спектакль смотрелся на одном дыхании. Актеры играли вдохновенно, органично в ткань спектакля вплелись лирическая музыка и стихи Мукагали Макатаева.

Выступившие после спектакля руководитель дипломной работы И.И.Исакова и декан факультета, профессор, академик А.С. Кыдыршаев отметили достоинства постановки, пожелали актерам и режиссеру новых поисков, отметив, что крылатое выражение «Жизнь - это театр, а все мы в нем - актеры» предполагает для людей, посвятивших себя этой профессии, подлинную самоотдачу, ежедневную кропотливую работу над образом, идеей и её воплощением.

Н.КУАНГАЛИЕВ

Наурыз-думан мерекесі

Қыс ызғарынан аман шыққан қазақ халқына көрісу айты өткен соң, киелі де қастерлі Наурыз мерекесі шаттық пен шуақ шашып тұрады. Күллі түркі халықтарына ортақ Ұлыс күні - табиғаттың жаңғырып, күн мен түннің теңеліп, шынымен де, Жаңа жылдың бастауын білдіретін ұлы мейрам.

Біздің оқу ордамыз үшін де өз Наурыз әркезде де молшылықпен өтетін шара екені әркімге мәлім. Осындай сәні мен салтанаты келісіп тойланатын думан шет тілдері кафедрасының ИЯ-23 тобында 16 наурыз күні өткізілді. Топ кураторы Айгул Бисембаевна Насимуллина жетекшілігімен оздырылған шараға студенттер ерекше қолдау мен белсенділік танытып, қызу дайындықпен өткізу үшін бар күш-жігерлерін салды. Пәтерде тұратын қыздар Наурыз көже әзірлесе, жатақхана қыздары бедене бауырсақтарын пісірді. Бұл күні домбыра үнімен, мәйекті сөздермен тербететін дана халқымыздың «Беташар» салтынан қойылым қойылып, қазақ, орыс,

ағылшын, неміс, француз тілдеріндегі лирикалық поэзия минуттарынан көрермендер рақат кешті. Аққа толы мол дастархан мен ұлттық нақыштағы киімдер, концерттік нөмірлер қатар өріліп, ауа райының қолайсыздығына қарамастан, Ұлыстың Ұлы күні атмосферасын жүрекке саялатты. Ардақты да қымбатты оқытушыларымыз Тамара Ивановна Нурушева, Булат Ажигалиевич Мукашев, Райса Гарифуллевна Шамгонова өздерінің жақсы ниеттерін Шекспир сонеттерімен бірнеше тілдегі нұсқада білдіріп, әркезде де осы жаңа жылдағыдай жаңарып, жасарып, жайнап жүруімізді тілеп, сол бағытта кеңестер берді. Соңында студенттер куратормен отбасындағыдай керемет көңіл күймен дастархан басына жиналып, көмек көрсеткен мәдениет және өнер факультеті мен өз кафедраларының студенттеріне ризашылық білдіріп, кешті талқылап, естелікке фотосуреттер жасап, керемет нотамен кешті аяқтады.

Сая ДУЙСЕНБАЙ

Масленица-древний славянский праздник, доставшийся нам в наследство от языческой культуры. Это - весёлые проводы зимы, озарённые радостным ожиданием близкого тепла и весеннего обновления природы.

1 марта в стенах нашего университета под руководством студенческого клуба «Достык» студенты группы Рялш12 и Рялш14 отметили Масленицу широко, радостно, с хороводами да играми-забавами.

Широкая Масленица

Всех приветствовали ведущие, которые поздравили всех с Широкой Масленицей, обозначили цель дня и программу мероприятия. На сцену пригласили Масленицу. Далее проводились игры, которые удивили всех.

Итак, первая игра сразу показала, кто быстрый. Из зрителей на сцену выходили двое участников, которые должны были съесть самое большое количество блинов.

Вторая игра дала участникам показать себя с другой стороны, то есть они должны были прочитать скороговорки.

В конце победителей награждали призами. Самым зрелищным и динамичным стал хоровод с Масленицей. Под песни водили хоровод, подпевали, пританцовывали, поедали блины и другие традиционные русские угощения.

Без внимания не остались преподаватели и гости. Студенты приглашали их на сцену, а они со своими тёплыми пожеланиями поблагодарили всех организаторов, студентов и поздравили с праздником.

Праздничная программа закончилась добрыми словами в след ушедшей Масленице: «Масленица, прощай! А на тот год опять приезжай! Делу время, потехе час. Ещё раз с праздником вас! Праздником все остались довольны!»

Гаухар ЖОЛДЫГАЛИЕВА,
РЯЛШ-12

Доброта своими руками

Летом красоту зимней природы можно увидеть в поэзиях великих поэтов. Но лицезреть всю эту картину в саму зиму доставляет куда более глубокое эстетическое удовольствие. Поначалу умеренное падение мерцающих снежинок постепенно покрывает всю окрестность, наполняя душу теплом в эти морозные дни. Грех не устроить себе праздник под просмотром фильмов с кофейком или же испечь пирог для семейного ужина при таком виде за окном. Особенно во время зимних каникул...

Но есть и те, кому не так хорошо и тепло. И это - братья наши меньшие. Мы должны заботиться о них, так как они живые существа, являющиеся частью нашей окружающей среды. Они, как никто другие, нуждаются в защите в такие холода.

Возьмем, к примеру, птиц. Нашим пернатым друзьям летом, быть может, и легко найти себе еду. Но зимой им можем помочь только мы. Потому, что только мы умеем строить скворечники. Одна кормушка спасёт нескольких птиц. Их можно сделать и повесить у себя во дворе, на балконе, или на ближайших деревьях. Насыпать туда можно семена, зёрна, хлебные крошки и по стечению времени прислушиваться к предпочтениям и вкусам птиц вашей местности. Да, поначалу они не будут вашими частыми гостями, но привыкнув, они будут чаще прилетать, и вот уже для них ещё одно место для подкрепления желудка. Но самое главное, не бросать это дело. Если уж начать, то нужно подкармливать их до апреля месяца. А дальше весной им будет куда проще.

Животных, обитающих на улице, тоже нельзя обделить вниманием зимой. Если лесники подкармливают лесных млекопитающих у себя в рощах, то и мы иногда можем давать собакам и котам остатки еды, приглашать их в подъезд погреться и т.д. Забота о дворовых собаках и котках, конечно, не приносит такой пользы как забота о скоте, но все же, они будут вам очень благодарны.

Дело, касающееся помощи и экологии, не такое тяжелое, но им часто пренебрегают. Поэтому, пусть этот год начнется с добрых деяний, ну и мыслей, конечно же.

Сая ДУЙСЕНБАЙ

ПОЛЬШАДАҒЫ АКАДЕМИЯЛЫҚ ҰТҚЫРЛЫҚ

Осы жылы қысқы семестрде, яғни 02.10.2017 мен 11.02.2018 күндері аралығында шет елде “Педагогика” факультетінен мен және “Филология”, “Физика және математика”, “Тарих” факультеттерінен тағы үш студент “Академиялық ұтқырлық” бағдарламасы бойынша Польша елінің Быдгощ қаласында білім алу мүмкіндігіне ие болдық. Академиялық ұтқырлық - бұл 1 семестрге немесе 1 жылға студенттер мен оқытушылардың өзара білім, тәжірибе алмасуы болып табылады.

Ұлы Казимир университеті - Быдгощ қаласындағы ең үлкен, көлемі бойынша аймақтағы екінші орында тұрған, динамикалық тұрғыдан дамып келе жатырған жас жоғары оқу орындарының бірі. Мұнда 700-дей оқытушы білім береді.

Біз Оралдан ұшақпен Польшаның астанасы Варшаваға қонып, Быдгощ қаласына поезд арқылы бардық. Бізді жатақхана алдынан бізге бөлінген поляк студенті қарсы алып, орналасып жайғасуымызға көмектесті. Жатақхана университетке жақын жерде орналасқан. Іші өте жақсы жабдықталған, бильярд және үстел теннисін ойнайтын бөлме, әр бөлмеге кабель арқылы интернет орнатылған. Бөлмелеріміздің тазалығына өзіміз жауапты болдық.

Келесі күні университетке барып, оқу пәндерін таңдап, оқу тізімін құрастырдық. Польшадағы шетелдік студенттерге жауапты Александра Коперска ханым бізге студенттік билет (student ID) берді. Бұл арқылы біз автобуста 50%-дық жеңілдікпен жүруге, университеттегі бассейн, теннис және т.б. спорт секцияларына баруға мүмкіндік алдық. Сонымен қатар кейбір асханаларда студенттерге 20%-дық жеңілдіктер болды.

Оқу жылының бірінші апталығында “Welcome week” таныстыру аптасы болды. Дүйсенбі күні институт координаторы Александра Коперска және АҚШ-тан келген профессор Карл Вудпен кездесу болды. Сейсенбі күні Быдгощ қаласының мэрімен кездесу болып, кейін “Археологиялық” және “Сабындар” музейіне бардық. Сәрсеңбі күні Бискупин қаласындағы ашық аспандағы археологиялық музейге, бейсенбі күні атақты астроном

Николай Коперниктің туған жері Торун қаласына саяхат болды. Жұма күні поляк ұлтының тілімен, мәдениетімен таныстық, ал сенбі күні шетелдік студенттерге шағын кешкі ас пен әр түрлі ойындар ұйымдастырылды.

Осы қысқы семестрде әр түрлі елдің, мәселен Италия, Испания, Германия, Түркия, Грекия, Словакия және Үндістан елдерінің студенттері Ұлы Казимир университетінде білім алды. Өз басым Испания, Түркия, Италия, Үндістан және Словакияның студенттерімен бірге оқыдым. Маған “Authority and education” пәнінен Oxford университетінде білім алған Phd докторы Петр Кастилио, “Art therapy elements in special education, Origami exercises supporting school education” пәндерінен Агнешка Камык – Ваврышек, “Aggressive behavior in childhood and adolescence” пәнінен психология докторы Ханна Либерска, “Emotional development in a life-span perspective, Stress management in school and psychological counseling” пәндерінен психология докторы Катаржина Либешка дәріс оқыды. Барлық пәндер ағылшын тілінде өтті. Қосымша ағылшын тілі курсына да қатысып үлгірдім. Кейбір пәндер дискуссия түрінде, біреулері слайдпен жұмыс, ал “Art therapy elements in special education, Origami exercises supporting school education” сабақтары кезінде арнайы шеберханаға барып жұмыстандық.

Университет әкімшілігі сабақтан тыс уақытта Германияға саяхат ұйымдастырды. Ал, Halloween және Christmas мерекелеріне орай кешкі ас болып, ойындар ұйымдастырылды.

Польшада оқу маған үлкен мүмкіндіктер сыйлады. Мәселен, мен ағылшынымды жақсарттым, аздап поляк тілін үйрендім, өз мамандығым бойынша құнды тәжірибе алдым, жаңа достар таптым. Шетелдік достарымызға өзіміздің ұлттық тағамымызды, ән-биімізді таныстырып, өзіміз де олардың ұлттық тағамдарымен таныс болдық.

Мен болашақта осы алған тәжірибемді жұмыста қолданып, жақсы кәсіби құзыретті маман боламын деп сенемін. Маған осындай керемет мүмкіндік сыйлаған

ата-анам, магистратура бөліміне, оқытушыларға және университетке алғысым шексіз!

Асель ДАУЛЕТОВА,
Педагогика факультетінің “Бастауышта оқытудың педагогикасы мен әдістемесі” мамандығының
2-курс магистранты

Люди, владеющие несколькими языками, имеют преимущества при получении образования и работы как у нас в стране, так и за рубежом, а изучение способствует приобретению дополнительного культурного богатства, развитию личности, профессиональному и карьерному росту. Трудно представить жизнь современного человека, который не стремится изучать языки, поскольку современные средства коммуникации и общения нацелены на людей в той или иной мере владеющих несколькими языками.

ЗНАНИЕ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ – ДОРОГА В МИР

Значимое влияние обретает язык специальности, который не только улучшает профессиональную мобильность, а также в немалой степени оптимизирует процесс формирования умений интеллектуальной деятельности, что требуется для квалифицированного специалиста. Для этого следует освоить языковую компетентность, что включает в себя не только умение извлечь смысл из услышанного и передавать его разными способами, но и способность отстаивать свою точку зрения, аргументировать, представлять обдуманные и обоснованные доводы, иметь возможность общаться на профессионально-деловые темы, читать и понимать литературу по специальности.

Владение несколькими языками расширяет наши возможности в достижении профессионального успеха. Специалист, владеющий иностранным языком, более конкурентоспособен в трудоустройстве, имеет больше шансов на прохождение повышения квалификации за рубежом, он сможет конкурировать с более молодыми коллегами.

На сегодняшний день знание языков уже не является просто ценным качеством, а стало необходимостью. Владение сразу несколькими языками, бесспорно, означает залог успеха на жизненном пути, необходимое условие профессиональной компетенции, расширяет границы пространства общения, дает возможность познакомиться с культурой, национальными особенностями и традициями, делает духовный мир богаче, что в свою очередь способствует проникновению в прошлое и предвидению будущего.

Н.К. ЛЫСЕНКО,
преподаватель кафедры иностранных языков

Latyndaǵy qazaq tili burushy

Damyǵan 30 eldiń qataryndaǵy memleket halyq tiliniń mádenieti men eldiń tehnika salasyndaǵy damyyn birlikte samǵatyp otyrady. Qazaqstan-otanymyzdyn maqsaty da sol. Sondyqtan da, Elbasy tilimizdi birtindep latyn grafikasyna aýystyry sheshimin qabyldap, onyń jańa nusqalaryn ulttyq komissiamen, halyqpen aqyldasy arqyly tańdaıyda. Algashqy nusqasy maýsym aynda tanystyrylyp, til mamandary men halyq únine bailanysty ekinshi nusqasy qazan aynda, al úshinshi nusqasy osy jaqynda, anyǵyraq 19 aqpan kúni bekitildi. Buǵan qazaqstandyqtar BAQ arqyly, áleymettik jeliler arqyly óz oilary men usynystaryn aityp, qolailly nusqasyn izdestiryde. Iágni, jospar boıynsha da durusy

osy, sebebi, latynǵa kóshy 3 kezeńdi qamtidy:

2018-2020 j.j. – daiyndyq pen talqylay, kemshilikterdi túzety kezeńi;

2021-2023 j.j. – bekitilgen álippe nusqasy boıynsha satyly túrde latynǵa kóshy kezeńi;

2024-2025 j.j. – latyn grafikasina ótydiń sońǵy basqysh kezeńi.

Zhalpy alfavitin kemshiliksiz bolýy múmkin emes shyǵar, alaida ol kemshilikter eldiń alǵa basyp, joǵary umtylyyna kedergi bolmaıy qajet.

Saia Dýisenbai

Ескі жылды есіркеп, жаңа жылға аяқ басқанымызбен, ескі жылды елең қылмай кету мүмкін емес. Қоржыны олжалы бола білген білім ордамыздың ошағы жылдар бойы еш сөнген емес, сөнбейді де. Қара шаңырағымызда от ауызды, орақ тілді, сауатты ұрпақтың саналы жалғасы, сара жолдың салмақты басшысы бола білген Елбасы сенген жастардың басын қосқан «Ақиқат» пікірталас орталығының сәтті қадамдарға бастау болған ескі жылға айтар алғысы шексіз. Жалынды жастарға жығылмас жігер беріп, ұтымды ойларын шыңдауға таусылмас талап берген жылымызды қортындылайық.

Айбынды «Ақиқаттың» алтын ғасыры

Қыркүйек айынан бастап жылдағыдай «Ақиқат» пікірталас орталығы жастар қоғамдық бірлестігінің жаңа буындарын жинау мақсатында факультеттерде арнайы семинар-тренингтер өткізді. Биылдан бастап Батыс Қазақстан облысы жастар саясаты басқармасының арнайы тапсырмасы бойынша аудандар мен ауыл мектептерінде пікірталас қозғалысын дамыту мақсатында «Ақиқат» пікірталас орталығының төрағасы Мерген Қуанышұлымен және Республика дәрежесіндегі пікірсайысшылар арнайы семинар-тренингтер мен көрсетілім ойындар өткізді. Сырым ауданы, Ақсай қаласы, Зеленов, Теректі аудандарына сәтті сапарлар жасалса, қаламыздағы ЖОО мен арнайы оқу орындарында және қаламыздың мектептерінде 2-жыл қатарынан пікірталас қозғалысын дамыту мақсатында семинар-тренингтер мен Республика чемпиондарының қатысумен көрсетілім ойындары жүргізілді. Бұл сапарлардың нәтижесінде аудан мектептері мен орталықтарында және жоғары, арнаулы оқу орындарында пікірталас үйірмелері ашылды. «Ақиқат» пікірталас орталығының ұйымдастыруымен қалалық, облыстық турнирлердің 10-ға жуығы өткізілді. Облыс көлемінде тыс Республика көлемінде де сапарлар болды. Оның бірі Алматы қаласында өткен Нұр Отан партиясының дәстүрлі 15-кубогіне арналған турнир болса, енді бірі Шымкент қаласында өткен «Рухани жаңғыру жастар көзімен» атты Республикалық пікірталас турнирі болды. Шымкент қаласынан олжалы келген пікірсайысшылар Шайқы Ақерке мен Курманғалиева Назерке

Республиканың белді де белгілі 80 спикерлерінің арасынан үздік ораторлар сегіздігінен көрініп, «Көгермен көзайымы» аталымымен марапатталды. Университетімізде жыл сайын Тұңғыш президент күніне орай өткізілетін дәстүрлі Республикалық пікірталас турнирінің 4-жылы абыроймен өтті. Биылғы ерекшелік қатысушылар контингентінің ауқымды болуымен дараланды. Ақ Ақжайыққа алғаш келген Тараздық, Семейлік пікірсайысшылар турнир ұйымдастырушылары мен университетімізге ерекше алғыстарын білдірді. Жыл соңында университет намысын қорғап, облыс атын Республика аренасына шығарып жүрген пікірсайысшылар М.Өтемісов атындағы БҚМУ ректорының Құрмет грамотасымен, арнайы Алғыс хаттарымен марапатталса, «Ақиқат» пікірталас орталығы жастар қоғамдық бірлестігі облысымызда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру мақсатында өткен пікірталас турнирлеріне үлес қосқаны үшін Батыс Қазақстан облысы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс қимыл агенттігі департаменті басшысының, аудандарда пікірталас қозғалысын дамытуға қосқан үлесі үшін аудан орталықтарының жастармен жұмыс жөніндегі ресурстық орталығы басшыларының арнайы Алғыс хатымен марапатталды. Үлкен жетістік үлкен еңбектің арқасында келеді! Еңселі ескі жылды Ақиқаттық алыптар елеулі табыспен еңсерген жайы бар.

Ақерке Шайқы,
Тарих, экономика және құқық факультеті
«Аймақтану» мамандығының 3-курс студенті

Тосыауааетса жєнннннннн

Одним из самых ярких праздников нарождающейся весны, безусловно, остается Международный женский день 8 Марта. Традиционно его широко отмечают в нашем университете.

6 марта ректор университета, академик А.С.Имангалиев принял большую группу женщин, внесших и вносящих весомый вклад в развитие вуза, в организацию учебно-воспитательного процесса.

Собкорр

Аңшылық - ата кәсіп

Қансонарда бүркітші шығады аңға...

Иә, бір жылда бір-ақ рет болатын қансонар - бүркітшілер үшін ғана емес, қазақ қауымы үшін маңызды күн. Қоян мен түлкіге құс салған саятшылардың өнерін тамашалаудың өзі бір ғанибет емес пе? Көк туымызда бейнеленген қасиетті құс көкке көтеріліп, жерге қарай құлдилағанда төбіренбейтін қаракөз кемде-кем. Жақында осы бір керемет сәтті тамашалаудың орайы туды. Орал қаласында, ортағасырлық Жайық қалашығы маңында құсбегілердің «Қансонар – 2018» республикалық турнирі өтті. Шара «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында ұйымдастырылған болатын.

Шыңылтыр аязға қарамастан, қырандарының көкте қалықтатқан құсбегілердің өнерін тамашалауға Жайық жұрты көп жиналды. Сайыстың бірінші күні саятшылар ат үстінде бүркітті қолға шақырып, құс төресінің иесімен байланысын байқатты. Шараға Қазақстанның әр өңірінен – Атырау, Маңғыстау, Ақмола, Алматы, Жамбыл, Көкшетау, Қарағанды облыстарынан, Астана мен Алматы қаласынан жиырма шақты құсбегі қатысты. Бір қызығы, іргеде өтіп жатқан думаннан қалғысы келмей, Ресейдің көршілес Самара, Тольятти, Ульяновск қалаларынан қаршыға мен ителгі баптап жүрген құсбегілер де ат басын Оралға бұрды. Қызыл кітапқа енген құстарын шекарадан өткізбей, тек өздері келуге мәжбүр болған. Атадан қалған ұлттық өнерді тамашалауға облыс әкімінің орынбасары Ғабидолла Оспанқұлов, ҚР ұлттық спорт түрлері қауымдастығының вице-президенті Ерлен Оспанов, ұлттық спорт түрлерінен мемлекеттік жаттықтырушы Рамазан Сәттібаев сынды қадірлі қонақтар да келген болатын. Турнирдің бас төрешісі болған Рамазан Ғайноллаұлы сайыс басталар алдында көрермен қауымға сақтық шараларын ұмытпауды мұқият ескертті.

Сайыстың ашылу салтанатында Ғарифолла Құрманғалиев атындағы облыстық филармонияның «Орал сазы» фольклорлық ансамблі өнер көрсетті. Жарыс өтетін жерге үш киіз үй тігілген. Оның бірінде өңірдегі қолөнершілердің қолынан шыққан ұлттық киімдер мен бұйымдар сатылса, екінші киіз үйге облыстық өлкетану музейінде сақталған саят өнеріне қатысты жәдігерлер қойылған. Ал электр пешімен жылытылған үшінші киіз үйден келушілердің барлығына қазақтың ұлттық тағамдары бауырсақ, көже, айран, құрт, ірімшіктен дәм татуға мүмкіндік жасалған.

Турнирдің алғашқы күнінде барлығы 16 қыран сынға түсті. Салғаннан Ақмола, Атырау, Жамбыл облысынан келген құсбегілер жоғары ұпаймен көш бастап, келесі күнгі сайысқа 10 қыран іріктеліп алынды. Екінші күнгі шығару тартудан кейін жеті қыран ақтық сынға шықты. Осы күні көпшілік қаршыға мен ителгінің иесі айналдырған шығару мен кептерді әуеден бүріп түскеніне, бүркіттердің үй қоянына шүйліккеніне куә болды.

Сайыс қорытындысында бас жүлде алған атыраулық бүркітші Арман Қошқаров 200

мың теңге ақшалай сыйлықпен марапатталды. Жамбыл облысынан келген Бақдәулет Бабабажанов екінші орыннан көрініп, 100 мың теңгеге ие болды. Ал Ақмола облысынан келген Бергенбай Тастанбек және астаналық Серікбек Құнтуған үшінші орынды тең бөлісіп, әрқайсысы 50 мың теңгеден иеленді.

Сайысқа қатысқан қос қаршығаның екеуі де Жамбыл облысынан болатын. Серікболсын Жалғасұлының қаршығасы бірінші, Қалижан Дауылбаевтың құсы екінші орыннан көрінді. Ал ителгілердің сайысында алматылық Ғабит Таңатов және жамбылдық Данияр Нарбек баптаған құстардың өнері сәйкесінше бірінші және екінші орынға лайық деп бағаланды. Қаршыға, ителгі сайыстарында бірінші орыннан көрінгендерге 50 мың, екінші орын алғандарға 30 мың теңге ақшалай сыйлық табыс етілді.

Еліміздің түкпір-түкпірінен келген құсбегілер кешелі-бүгін қаламыздың көрікті жерлерінде болды. Туристік кешендермен танысып, өнер және мәдениет орындарын аралап көрді. Арнайы ұйымдастырылған жәрмеңкеге қатысып, музейлерде сақталған құнды жәдігерлерді тамашалады. Жергілікті қолөнер шеберлері де аянып қалмай, домбыра жасау, қамшы өру секілді өз өнерлерінің қыр-сырымен бөлісті. Ал құсбегілер сайысы екі күн бойына жалғасты.

Ата-бабадан қалған мұраны ескіртпей, жаңғыртуға үлес қосқан ел ағаларына алғыс айта отырып, осындай дүниелердің көптеп ұйымдастырылуын қалаймын. Ұлттық дәстүрімізді, мәдени құндылығымызды әрқашан құрметтей білейік!

Сабина КУАНДИХОВА,

ғылыми тарих мамандығының 21-тобының студенті

ҚОЛЖАЗБАЛАР АВТОРЛАРЫНА КЕРІ ҚАЙТАРЫЛМАЙДЫ. ДЕРЕКТЕРДІҢ ДӘЛДІГІ ҮШІН АВТОР ЖАУАПТЫ. ЖАРИЯЛАНЫМ АВТОРЛАРЫНЫҢ ПІКІРЛЕРІ РЕДАКЦИЯ КӨЗҚАРАСЫН БІЛДІРМЕЙДІ.

МЕНШІК ИЕСІ:

Махамбет Өтемісов атындағы
Батыс Қазақстан мемлекеттік
университеті.

Газет айына бір рет шығады.

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде 14.06.1995ж. тіркеліп, тіркеу туралы нөмірі №11390-Г куәлігі берілген.

ҚР Байланыс және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитетінің келісімімен мерзімді баспасөз басылымдарын және (немесе) ақпарат агенттіктерін 10.12.2012ж. қайта есепке алу туралы №13213-Г куәлігі берілген.

Таралымы 800.

РЕДАКТОР:

Назар Каленович КУАНГАЛИЕВ

ТІЛШІЛЕР: Сая ДҮЙСЕНБАЙ, Алтынгүл ДӘУЛЕТБАЕВА,
Айша КЕМЕШОВА, Ақкенже БЕРКЕНОВА

Корректор: Ақзия Әділқызы НИЯЗҒАЛИЕВА

БЕТ ҚУРУШЫ & ДИЗАЙН:

Асель АБДУЛЛИНА

ФОТОСУРЕТ:

Рафхат ХАЛЕЛОВ, Оқу теледидары және графикалық жобалау зертханасы

Газет Редакциялық баспа орталығында теріліп, беттелді.
«Полиграфсервис» ЖШС баспаханасында басылды.
Мекен жайы: Орал қаласы, Л.Толстой көшесі, 27/3.
Тел.:50-41-46